

Univerzita Pardubice

Fakulta Filozofická

Esoterické zájmy v životě
Leopolda hraběte Thun-Hohensteina (1888-1944)

Kateřina Hukalová

Bakalářská práce

2011

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Kateřina HUKALOVÁ**
Osobní číslo: **H08066**
Studijní program: **B7105 Historické vědy**
Studijní obory: **Historie (dvouoborové)**
Ochrana hmotných památek (dvouoborové)
Název tématu: **Tajemný hrabě. Esoterické zájmy v životě Leopolda hraběte Thun - Hohenstein (1888 - 1944)**
Zadávající katedra: **Ústav historických věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Bakalářská práce se bude zabývat atypickými zájmy Leopolda, hraběte Thun - Hohenstein. Po nastínění stručné biografie zvolené osobnosti bude pozornost soustředěna na zájem hraběte Thuna o esoterické disciplíny, astrologii, lékařskou radiestezii a působení léčivých bylin na organismus člověka. Pro přiblížení pohledu Leopolda Thuna na danou problematiku bude muset být provedena analýza osobní korespondence uchovaná ve Státním oblastním archivu v Zámrsku stejně jako dalších písemných pramenů tamtéž. Cílem práce bude rovněž zařazení vybraných závěrů do kontextu aktuálních poznatků týkajících se rozvoje esoterických disciplín a alternativního lékařství v nacistické ideologii.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

WOLFFRAM, Heather. Supernormal Biology: Vitalism, Parapsychology and the German Crisis of Modernity, c. 1890-1933. In *The European Legacy*, Vol. 8, No. 2, pp. 149-163. Brisbane, 2003. MOSSE, George L. *The Mystical Origins of National Socialism*. In *Journal of the History of Ideas*, Vol. 22, No. 1, pp. 81-96. Philadelphia, 1961. EFMERTOVIÁ, Marcela. *České země v letech 1848-1918*. Praha, 1998. GAŽI, Martin (ed.). *Schwarzenbergové v české a středoevropské kulturní historii*. České Budějovice, 2008. REJDÁK, Zdeněk. *Průvodce po psychotronice*. Praha, 1991. REJDÁK, Zdeněk. *Telepatie a jasnovidnost*. Praha, 1970. BEZECNÝ, Zdeněk. *Dáma z rajskeho ostrova: Sidonie Nádherná a její svět*. Praha, 2000. ŽUPANIČ, Jan. *Encyklopedie knížecích rodů zemí Koruny české*. Praha, 2001. ŠVAŘÍČKOVÁ - SLABÁKOVÁ, Radmila. *Rodinné strategie šlechty: Mensdorffové-Pouilly v 19. století*. Praha, 2007. LENDEROVÁ, Milena. *Tragický bál: život a smrt Pavlína ze Schwarzenbergu*. Praha, 2004. MAŠEK, Petr. *Modrá krev: minulost a přítomnost šlechtických rodů v českých zemích*. Praha, 1992. HALADA, Jan. *Lexikon české šlechty*. Praha, 1992.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Vladan Hanulík
Ústav historických věd

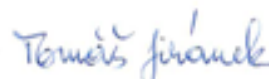
Datum zadání bakalářské práce: 30. dubna 2010

Termín odevzdání bakalářské práce: 31. března 2011

prof. PhDr. Petr Vorel, CSc.
děkan

L.S.

doc. PhDr. Tomáš Jiránek, Ph.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. října 2010

Prohlášení autora

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci „Esoterické zájmy v životě Leopolda hraběte Thun-Hohensteina (1888-1944)“ vypracovala samostatně a použila jsem k tomu pouze prameny a literaturu, jež jsou uvedeny v bibliografii.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající z autorského zákona č. 121/2000 Sb., především se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona. Rovněž jsem seznámena s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude-li mnou poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 24. 3. 2011

Kateřina Hukalová

Souhrn

Má práce je zaměřena na zájem hraběte Leopolda Thun-Hohensteina o okultní vědy, konkrétně o astrologii, kosmologii, zemědělskou radiestezii a léčitelství. Těmto vědám se hrabě Leopold věnoval již od 20. let 20. století. Nejprve sbíral teoretické poznatky a ve 30. letech začal s uváděním svých znalostí do praxe. Se svou činností pokračoval i za Protektorátu Čechy a Morava. Stal se členem NSDAP a získal říšské občanství. Své zkušenosti v oblasti radiestezie dokonce nabídl Adolfu Hitlerovi.

Cílem mé bakalářské práce je představit osobnost hraběte Leopolda Thun-Hohensteina, jeho životní osudy, zájmy, pracovní činnost a vztah ke společnosti a společenskému dění. Odkrytí Leopoldova života a jeho myšlenkového vývoje pomůže lépe pochopit jeho zájem o esoterické vědy a rovněž umožní odhalit souvislosti mezi jeho zainteresovaností v esoterice a vztahem k nacismu. Na spojitost nacismu a okultismu již poukázalo několik zahraničních autorů, kteří svou práci směřovali do oblasti Německa, případně Rakouska. Ve své práci bych chtěla srovnat konkrétní příklad osobnosti hraběte Leopolda s výsledky výzkumů těchto autorů a získat tím náhled do této problematiky v českých zemích.

Klíčová slova

19. století, 20. století, šlechta, Thun-Hohenstein, Choltice, esoterika, nacismus

Summary

My work focuses on count's Leopold Thun-Hohenstein's interest in occult sciences, specifically in astrology, cosmology, agricultural radiesthesie and healing. Count Leopold was devoted to these sciences since the twenties of the twentieth century. Firstly he collected theoretical knowledge and in the thirties he started to transfer his knowledge into practical use. He continued his work even during Protectorate Bohemia and Moravia. He became a member of NSDAP and obtained Reich's citizenship. He even offered his experience in the field of radiesthesie to Adolf Hitler.

Aim of my bachelor work is to introduce the personality of count Leopold Thun-Hohenstein, his life, interests, work and relationship to society and social affairs. Uncovering Leopold's life and his mentality will help to better understand his fascination in esoteric sciences and also enables to reveal connections between his interest in esotericism and relation to Nazism. A few foreign authors have already pointed out connections between Nazism and occultism, and these authors headed their work towards the area of Germany, or Austria. In my work I would like to compare concrete example of the personality of count Leopold with the results of the studies from those authors and to gain an insight into this theme in the Czech lands.

Keywords

19th century, 20th century, aristocracy, Thun-Hohenstein, Choltice, esotericism, Nazism

Poděkování

V první řadě bych chtěla poděkovat vedoucímu mé bakalářské práce Mgr. Vladanu Hanulíkovi za jeho cenné rady a připomínky. Dále bych ráda poděkovala PhDr. Antonínu Kudláčovi za konzultaci literatury týkající se okultních věd. Chtěla bych poděkovat i pracovníkům Státního oblastního archivu v Zámrsku za jejich ochotu, pomoc a trpělivost. Můj dík také patří pracovníkům Krajské knihovny v Pardubicích a Studijní a vědecké knihovny v Hradci Králové, kteří mi byli nápomocni při hledání literatury. V neposlední řadě musím poděkovat svým blízkým za jejich podporu, bez níž by tato práce nevznikla.

Kateřina Hukalová

Obsah

<u>Úvod</u>	str. 1
1. <u>Současný stav bádání</u>	str. 2
2. <u>Historie rodu Thun-Hohenstein</u>	str. 4
3. <u>Hrabě Leopold Thun-Hohenstein a jeho životní pout'</u>	str. 10
3.1. <i>Výchova a vzdělání</i>	str. 10
3.2. <i>Pracovní činnost</i>	str. 11
3.3. <i>První manželka</i>	str. 12
3.4. <i>Druhá manželka</i>	str. 14
3.5. <i>Čestné funkce</i>	str. 14
3.6. <i>Zájmy a členství ve spolcích</i>	str. 15
3.7. <i>Postoj ke společnosti</i>	str. 17
3.8. <i>Politická angažovanost</i>	str. 18
3.9. <i>Zdravotní potíže</i>	str. 22
3.10. <i>Rodina po Leopoldově smrti</i>	str. 23
4. <u>Zájem hraběte o esoterické vědy</u>	str. 25
4.1. <i>Astrologie</i>	str. 26
4.2. <i>Kosmologie</i>	str. 27
4.3. <i>Zemědělská radiestezie</i>	str. 28
4.4. <i>Léčitelství</i>	str. 31
4.5. <i>Přednášková a publikační činnost</i>	str. 35
4.6. <i>Společnost a esoterické vědy</i>	str. 38
5. <u>Nacismus a okultismus</u>	str. 40
<u>Závěr</u>	str. 47
<u>Conclusion</u>	str. 50
<u>Bibliografie</u>	str. 53
<u>Přílohy</u>	str. 56

Úvod

Ve své práci představím osobnost hraběte Leopolda Thun-Hohensteina, který žil v letech 1888 – 1944 a pocházel z choltické větve rodu Thun Hohenstein. Jelikož byl příslušníkem šlechty, uvedu v 1. kapitole stručný přehled bádání o této společenské vrstvě v období 19. a 20. století. V 1. kapitole také shrnu výzkum v problematice okultismu a spojitosti nacismu a okultismu koncem 19. století a v 1. polovině 20. století, neboť se ve své práci zaměřím především na zájem hraběte Leopolda o okulní vědy a na souvislosti mezi tímto zájmem a příklonem k nacismu.

Ve druhé kapitole nastíním historii rodu Thun-Hohenstein, který pocházel z Itálie a jeho počátky sahají až do 11. století. Řekneme si několik informací k významným představitelům tohoto rodu, k dělení na jednotlivé větve a k majetkové držbě. Důraz bude kladen na období od usazení rodu Thun-Hohensteinů v českých zemích, tedy od třicetileté války, do počátku 20. století, kdy zemřel Leopoldův otec Jan Nepomuk Rudolf.

Třetí kapitola je věnována osobnosti hraběte Leopolda Thun-Hohensteina. Zaměřím se v ní na jeho výchovu a vzdělání v jeho mládí, dále na rodinné vztahy a manželství, na jeho pracovní činnost a čestné funkce, ale i na Leopoldovy záliby, členství ve spolcích, politickou angažovanost či postoje ke společnosti. Zmíním se rovněž o jeho zdravotních potížích v posledních letech života, které zapříčinily jeho smrt. Nakonec uvedu několik informací k životu Leopoldovy rodiny po jeho smrti, který byl značně poznamenán jeho přihlášením a následným přijetím do NSDAP.

Na Leopoldův zájem o okulní vědy bude zaměřena čtvrtá kapitola. Tato problematika je českými historiky zcela nezpracovaná a k dispozici jsou pouze zahraniční studie, které se ovšem netýkají oblasti českých zemí. Existuje sice řada publikací, které se věnují okultismu, ale nejedná se o seriózní literaturu, z níž by bylo možné čerpat. Moje práce by tak měla přispět k podkrytí bílého místa v české historiografii.

O totéž budu usilovat v problematice spojitosti mezi okultismem a nacismem, což je opět jedna z neprobádaných oblastí české moderní historiografie. Tomuto tématu bude věnována pátá kapitola a pokusím se v ní vysledovat souvislost okultismu a nacismu u konkrétní osoby, jíž je Leopold Thun-Hohenstein.

V závěru budou shrnuty veškeré poznatky o Leopoldovi Thun-Hohensteinovi, který představoval velice zajímavou osobnost v české historii.

1. Současný stav bádání

V současnosti je k dispozici několik souhrnných prací o šlechtě, které přináší základní přehled o jednotlivých šlechtických rodech, jež byly spjaty s českými zeměmi. Encyklopedický přehled vydal například Jan Halada. Jeho *Lexikon české šlechty* je však velmi stručný a obsahuje faktografické chyby. Kvalitní přehled pojmenovaný *Modrá krev: minulost a přítomnost šlechtických rodů v českých zemích* vypracoval Petr Mašek. Nesmíme také zapomenout na *Encyklopedii knížecích rodů zemí Koruny české* od Jana Županiče.

O životním stylu šlechty ve 2. polovině 19. století a v 1. polovině 20. století pojednává Zdeněk Bezecný v publikaci *Příliš uzavřená společnost*. Na příkladu orlické větve rodu Schwarzenbergů demonstruje tehdejší zvyklosti a způsob života šlechty. Životní styl této společenské vrstvy lze vyčíst i z biografických děl. Například Milena Lenderová napsala *Tragický bál: život a smrt Pavlíny ze Schwarzenbergu*. Její práce je genderově zaměřená a ukazuje každodenní život šlechtičen na přelomu 18. a 19. století. Biografická publikace *Dáma z rajského ostrova: Sidonie Nádherná a její svět* vyšla z pera Zdeňka Bezecného. Autor se v této práci zaměřil na nobiletovanou šlechtu a její život ve 20. století. Publikace také odhaluje způsob, jak se Sidonie Nádherná vyrovnala se vznikem republiky, jaký postoj zaujala vůči protektorátnímu režimu a nacismu a jaký byl její osud po válce a po komunistickém převratu. Šlechtou, která na našem území za války kolaborovala s nacisty, se zabývá Eagle Glassheim v práci *Noble nationalists*. Jeho práce je zaměřena na časové období let 1918 až 1948, podrobně popisuje dobové dění a jsou zde uvedeny i osudy některých aristokratů.

Problematika okultních věd a okultismu jako společenského fenoménu ke konci 19. století a v 1. polovině 20. století není českými historiky zpracována. Okultními vědami ve 20. století se zabýval pouze Zdeněk Rejzák, ale historických skutečností se dotýká pouze okrajově. Věnuje se převážně praktické stránce a obhajuje serióznost esoterických věd před kritikou přírodovědců. Je autorem publikací *Průvodce po psychotronice, Perspektivy telepatie* nebo *Telepatie a jasnovidnost*. Ze zahraničních autorů je třeba zmínit Heather Wolfram, která se věnuje okultismu v Německu mezi léty 1890 - 1933 ve své studii *Supernormal Biology: Vitalism, Parapsychology and the German Crisis of Modernity, c. 1890 - 1933*. Okultními počátky nacismu se zabýval George Lachman Mosse ve své studii *The mystical Origins of National Socialism*. Tuto tematiku zpracoval ve své publikaci *Okultní kořeny nacismu* i Nicholas Goodrick-Clarke. Vzhledem k nedostatku současné seriózní literatury zpracovávající tuto problematiku bylo nutné sáhnout i po soudobé literární produkci z počátku 20. století, která je u nás dostupná. Svě přednášky zaměřené na antroposofii vydal počátkem

20. století Rudolf Steiner. Z množství jeho publikací jmenujme alespoň *Okultní vývoj člověka* nebo *Základy esoteriky*. Jeho práce dokreslují okultní představy spiritualistů žijících kolem přelomu 19. a 20. století.

2. Historie rodu Thun-Hohenstein

Počátky rodu Thun-Hohenstein můžeme hledat v jižním Tyrolsku, v údolí Valle di Non, již kolem 11. století.¹ Písemně je však doložen až Bertholdus de Tonno, který byl roku 1145 uveden jako svědek v listině tridentského biskupa Altmana. Jeho jméno je i v listině Eberharda z Tridentu.² Kolem roku 1187 žil další příslušník rodu - Manfredin de Tunno.³

Rodové jméno Thun se objevuje v roce 1212, kdy máme doklad o Warimbertovi I. Thunovi (fl. 1212 - 1242). Jeho syn Heinrich (fl. 1242 - †cca 1277) měl dva potomky - Warimberta II. (?) a Simona (fl. 1291- †cca 1314).⁴ Nemanželský syn Simona, Heinrich "Rospaz", stál na počátku větve Thun-Filippini, ale příslušníci této větve vymřeli v pozdním 18. století.⁵ Legitimní větev pokračovala Warimbertem II.

V 16. století se rod Thunů rozštěpil do tří větví, které založili tři synové Antona Marii "Potense" (? - †20. 5. 1522). Lukas (*17. 10. 1485 - †1569-74) založil linii Castel-Thun, Jacob (*2. 4. 1494 - †1559) byl zakladatelem větve Castel-Caldes a od Johanna Cypriana (*1501 - † Castell Brughier 1573) vzešla větev Castel-Brughier, jejíž příslušníci se v 17. století usadili v Čechách.⁶

Rodovým majetkem byla od počátku léna tridentského biskupství. Ve 14. století Thunové také vlastnili hrady Doesso Visione a Castel Bragher. V 15. století k nim přibyl Caldes a hrad Königsberg.⁷ Roku 1448 se Thunům podařilo získat úřad dědičných mundšenků v tridentském biskupství. Úřad mundšenků získali ještě v brixenském biskupství, ale to bylo až roku 1558.⁸

¹ HALADA, Jan. *Lexikon české šlechty*. Praha: Akropolis, 1992, s. 163. ISBN 80-901020-3-4.

Vznik rodu Thunů v 11. století uvádí i sám Leopold Thun-Hohenstein v dokumentu *Meine Vorstellung*, jehož je autorem. Text bohužel nebyl datován, ale zmiňuje se v něm, že má čtyři zdravé děti. Lze ho tedy přibližně umístit do období od narození jeho syna Berchtholda 19. 4. 1939 do smrti hraběte Leopolda 29. 9. 1944. Viz SOA Zámorsk, Rodinný archiv Thunů Choltice, k. 101, *Meine Vorstellung*, b. d., od Leopolda Thun-Hohensteina.

² KRPÁLKOVÁ, Zdeňka. *Kapitoly z uměleckého mecenátu Michala Osvalda, Maxmiliána a Romedia Konstantina Thun-Hohenstein v druhé polovině 17. století*. Olomouc, 2010, s. 10. Diplomová práce na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci.

³ ŽUPANIČ, Jan. *Encyklopedie knížecích rodů zemí Koruny české*. Praha: Aleš Skřivan ml., 2001, s. 257. ISBN 80-86493-00-8.

⁴ Dostupné z WWW: <<http://genealogy.euweb.cz/thun/thun1.html>>. [cit. 2011-03-07]

⁵ ŽUPANIČ, Jan. *Encyklopedie knížecích rodů zemí Koruny české*. Praha: Aleš Skřivan ml., 2001 s. 257. ISBN 80-86493-00-8.

⁶ KRPÁLKOVÁ, Zdeňka. *Kapitoly z uměleckého mecenátu Michala Osvalda, Maxmiliána a Romedia Konstantina Thun-Hohenstein v druhé polovině 17. století*. Olomouc, 2010, s. 10-11. Diplomová práce na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci.

⁷ SKŘIVÁNEK, Milan. *Inventář: Rodinný archiv Thunů Choltice*. Zámorsk: Státní oblastní archiv Zámorsk, 1970, s. 3.

⁸ ŽUPANIČ, Jan. *Encyklopedie knížecích rodů zemí Koruny české*. Praha: Aleš Skřivan ml., 2001, s. 257. ISBN 80-86493-00-8.

Do 16. století všechny větve rodu užívaly veškerý společný majetek, který spravoval senior⁹ rodu. Ve 2. polovině 16. století byl seniorem Sigmund (*29. 7. 1537 - †Castel Fondo 9. 6. 1596/4. 3. 1597) a majetek rozčlenil mezi jednotlivé větve. Větev Castel-Thunská obdržela zámek Thun, Visione a Sapiento. Větev Castel-Caldes měla v držení zámek Caldes Rocca, Altaguardo, Cagno a několik menších statků. Větví Castel-Brughierské připadl Brughier a Castelfondo.¹⁰ Větev Castel-Brughier se do Čech dostala během třicetileté války prostřednictvím Sigmundova syna Christoha Simona (*12. 9. 1582 - †27. 3. 1635), který byl velkopřevorem Řádu maltézských rytířů v Uhrách a komturem komend v Malé Olešnici, Chebu a Bolzanu. Císař Ferdinand II. ho pověřil funkcí tajného rady, komořího a posléze i nejvyššího hofmistra. Dokonce vychovával i jeho nezletilé děti. Za třicetileté války byl velitelem císařské armády. V roce 1628 od císaře obdržel jako zástavu hrabství Hohenstein. Roku 1629 byl i s bratry povýšen do hraběcího stavu a získal také nový predikát - von Thun und Hohenstein. Po vestfálském míru sice hrabství Hohenstein připadlo Braniborsku, nicméně titul už rodu zůstal.¹¹ Christoph Simon díky vojenské službě shromáždil rozsáhlý majetek. Mohl si proto koupit několik statků, jež byly v Čechách zkonfiskovány po Bílé hoře. K jeho statkům patřilo panství Děčín, Choltice, Pětipsy, Svojsice, Svinčany, Egerberk, Felixburg, Letovice, Benešov nad Ploučnicí, Klášterec nad Ohří a Šumburk. Roku 1624 si u papeže Urbana VIII. vydobyl povolení, aby mohl svůj majetek odkázat rodině namísto řádu. Roku 1627 získal také inkolát (obyvatelské právo), který mu umožňoval držet a kupovat statky zapsané v zemských deskách. Christoph Simon se roku 1634 účastnil bitvy u Nördlingenu, při níž byl vážně zraněn. Několik měsíců poté (roku 1635) na následky zranění zemřel.¹² Ještě za jeho života se rozhořel boj o jeho dědictví. Christoph Simon chtěl svůj majetek rozdělit mezi své bratry Georga Sigmunda a Johanna Cypriana. Johann Cyprian však zemřel již roku 1630, a tudíž měl jeho díl připadnout jeho synovi Johannovi Sigismundovi (*20. 9. 1594 - †9. 6. 1646). Komplikace nastaly, když zemřel Johann Arbogast I (*1568 - †3. 10. 1633), jímž po meči vymřela i větev Castel-Caldes. Celé jeho dědictví měl obdržet Johann Sigismund. Jeho strýc Georg Sigmund se s tím nemínil smířit. Nakonec měl Georg Sigmund po svém bratrovi

⁹ Senior byl nejstarší příslušník rodu, a jako takový byl dědicem veškerého majetku bez ohledu na rodovou linii. Viz KRPÁLKOVÁ, Zdeňka. *Kapitoly z uměleckého mecenátu Michala Osvalda, Maxmiliána a Romedia Konstantina Thun-Hohenstein v druhé polovině 17. století*. Olomouc, 2010, s. 10. Diplomová práce na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci.

¹⁰ SKŘIVÁNEK, Milan. *Inventář: Rodinný archiv Thunů Choltice*. Zámrsrk: Státní oblastní archiv Zámrsrk, 1970, s. 3.

¹¹ KRPÁLKOVÁ, Zdeňka. *Kapitoly z uměleckého mecenátu Michala Osvalda, Maxmiliána a Romedia Konstantina Thun-Hohenstein v druhé polovině 17. století*. Olomouc, 2010, s. 12-13. Diplomová práce na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci.

¹² ŽUPANIČ, Jan. *Encyklopedie knížecích rodů zemí Koruny české*. Praha: Aleš Skřivan ml., 2001, s. 258-259. ISBN 80-86493-00-8.

Christophovi Simonovi dostat pouze hrabství Hohenstein a zbytek měl připadnout Johannovi Sigismundovi. Přetahování o majetek skončilo až po jejich smrti. Jejich potomci se dohodli na tom, že statky v českých zemích a Castelfondo a Sarntal v Tyrolsku měly zůstat potomkům Johanna Sigismunda. Potomkům Georga Sigmunda byla přenechána větší část statků v Tyrolsku a finanční kompenzace.¹³

Johann Sigismund, jenž byl za svého života císařským tajným radou a českým místodržícím,¹⁴ měl se svými třemi manželkami celkem 20 dětí.¹⁵ Svůj majetek odkázal osmi synům.

Mezi jeho syny docházelo k předávání majetku tak, že z toho nakonec byly vytvořeny tři majoráty. U každého z nich byl uplatňován fideikomis, tedy právní norma, která zaručovala nedělitelnost majetku.¹⁶ První majorát zřídil Michael Oswald. Jeho součástí byl majetek zděděný po bratrovi Guidobaldovi, tedy Klášterec nad Ohří, osmý díl panství Benešov a Markvartice, dům v Praze, pohledávka ve výši 53461 zlatých a panství Pressnitz, jež dal císař Guidobaldovi jako zástavu. Císař však roku 1689 panství vykoupil za částku 64584 zlatých. K majorátu ještě přináležel palác v Tridentu a statky Matarello a Steinmannhof v Tyrolsku. Michael Oswald ještě přikoupil panství Žehušice a Minice. Od bratra Wenzela získal statek Pětipsy a po smrti hraběnky Margarethy Anny, třetí manželky Johanna Sigismunda, bylo do majorátu začleněno i panství Benešov. Z jeho původního majetku byl do majorátu začleněn i statek Felixburg. Vzhledem k tomu, že Michael Oswald neměl žádné potomky, zdědil I. majorát jeho bratr Maximilian.¹⁷

Druhý majorát vznikl v roce 1671 spojením majetku Maximiliana, Rudolfa Josefa, Johanna Ernsta a Franze Sigmunda. K majorátu patřily tyto statky a panství: Děčín, Bodenbach, Jílové, Schönstein a Lünaburg. Držitelem II. majorátu byl Maximilian.¹⁸

Třetí majorát byl založen Johannem Ernstem. Jeho součástí bylo panství Achleuten a Hechenberg, finanční obnos 300 000 zlatých a kapitál v hodnotě 185 000 zlatých. Dědicem

¹³ KRPÁLKOVÁ, Zdeňka. *Kapitoly z uměleckého mecenátu Michala Osvalda, Maxmiliána a Romedia Konstantina Thun-Hohenstein v druhé polovině 17. století*. Olomouc, 2010, s. 14-15. Diplomová práce na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci.

¹⁴ KRPÁLKOVÁ, Zdeňka. *Kapitoly z uměleckého mecenátu Michala Osvalda, Maxmiliána a Romedia Konstantina Thun-Hohenstein v druhé polovině 17. století*. Olomouc, 2010, s. 16. Diplomová práce na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci.

¹⁵ Dostupné z WWW: <<http://genealogy.euweb.cz/thun/thun4.html>>. [cit. 2011-03-07]

¹⁶ Fideikomis se v českých zemích začal uplatňovat od 17. století. Byl zřizován zakladatelem a musel ho schválit panovník. Viz KRPÁLKOVÁ, Zdeňka. *Kapitoly z uměleckého mecenátu Michala Osvalda, Maxmiliána a Romedia Konstantina Thun-Hohenstein v druhé polovině 17. století*. Olomouc, 2010, s. 17. Diplomová práce na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci.

¹⁷ SKŘIVÁNEK, Milan. *Inventář: Rodinný archiv Thunů Choltice*. Zámrsk: Státní oblastní archiv Zámrsk, 1970, s. 6.

¹⁸ SKŘIVÁNEK, Milan. *Inventář: Rodinný archiv Thunů Choltice*. Zámrsk: Státní oblastní archiv Zámrsk, 1970, s. 7.

majorátu se měl stát jeho synovec Johann Ernst Joseph Cajetan, syn Maximiliana.¹⁹ Když to shrneme, stal se majitelem I. a II. majorátu don Maximilian. Jeho dva synové si majoráty po jeho smrti rozdělili. První majorát připadl Johannovi Franzovi Josephovi (*16. 6. 1686 - †30. 6. 1720). Johann Ernst Joseph Cajetan (*11. 1. 1694 - †20. 3. 1717) zdědil II. majorát a od svého strýce Johanna Ernsta také III. majorát. Johann Ernst Joseph Cajetan zemřel mladý a bezdětný.²⁰ Jeho majetek tak přešel na jeho bratra Johanna Franze Josepha. Johann Franz Joseph tedy před svou smrtí držel všechny tři majoráty. Jejich dědicem se stal jeho jediný syn Jan Josef František Antonín (*Praha 2. 7. 1711 - †Praha 21. 5. 1788). Jeho matka, Maria Philippine z Harrachu u Rohranu, spravovala majetek, než dospěl. Její manžel Johann Franz Joseph měl velké dluhy, a ač se jí je podařilo snížit, udělala během své správy nové. Koupila totiž roku 1732 od Františka Norberta Trautmansdorfa panství Choltice. Další dluhy vznikly na panství Klášterec a Pětipsy, které měla doživotně k užívání od roku 1734. V té době již byl Jan Josef František Antonín plnoletý a mohl se o majetek starat sám. Roku 1738 přejal od matky Klášterec a Pětipsy.²¹ Jelikož se dluhy navýšily na částku 702 519 zlatých, byl nucen prodat statky Benešov, Markvartice a Ober Lipnitz. Alloidní statek Choltice byl přiřčen k fideikomisu Achleuthen po schválení Marií Terezií roku 1749. Roku 1761 pověřil svého nejstaršího syna Františka de Paula Jana Josefa správou třetího fideikomisu. Od roku 1779 pak spravoval veškerý majetek.²² V roce 1785 Jan Josef František Antonín předal svůj majetek třem synům. František de Paula Jan Josef (*Děčín 14. 9. 1734 - †Viedeň 22. 8. 1800) dostal I. majorát (Klášterec), Václav Josef Jan (*Praha 6. 2. 1737 - †Praha 15. 12. 1796) získal II. majorát (Děčín) a Jan Nepomuk Josef (*Praha 29. 7. 1742 - †Praha 19. 11. 1811) obdržel III. majorát. Toto rozdělení dalo vzniknout třem větvím rodu.²³ Vzhledem k tomu, že nás zajímá choltická větev, budeme se dále věnovat jen jejím příslušníkům.

Jan Nepomuk Josef se oženil s Marií Theresou z Attemsů (*Graz 17. 1. 1759 - †Praha 27. 6. 1840). Měli spolu dvě děti a rodová linie pokračovala jeho synem Janem Nepomukem Josefem Felixem (*Choltice 3. 10. 1786 - †Praha 8. 5. 1861). Jeho ženou byla Nicolasine

¹⁹ SKŘIVÁNEK, Milan. *Inventář: Rodinný archiv Thunů Choltice*. Zámorsk: Státní oblastní archiv Zámorsk, 1970, s. 8.

²⁰ SKŘIVÁNEK, Milan. *Inventář: Rodinný archiv Thunů Choltice*. Zámorsk: Státní oblastní archiv Zámorsk, 1970, s. 7.

²¹ SKŘIVÁNEK, Milan. *Inventář: Rodinný archiv Thunů Choltice*. Zámorsk: Státní oblastní archiv Zámorsk, 1970, s. 8-9.

²² SKŘIVÁNEK, Milan. *Inventář: Rodinný archiv Thunů Choltice*. Zámorsk: Státní oblastní archiv Zámorsk, 1970, s. 10.

²³ SKŘIVÁNEK, Milan. *Inventář: Rodinný archiv Thunů Choltice*. Zámorsk: Státní oblastní archiv Zámorsk, 1970, s. 12.

Baillet de la Tour (*zámek Latour, Belgie 24. 3. 1788 - †Víděň 2. 10. 1840). Měli spolu 3 dcery a 4 syny.²⁴

Pokračovatelem byl jejich nejstarší syn Theodor Karel Jan Nepomuk (*Choltice 30. 7. 1815 - †Ouchy, Švýcarsko 9. 12. 1881). Theodor byl důstojníkem rakouské armády a časem povýšil na majora. Když jeho otec zemřel, ujal se správy zděděného majetku. V Cholticích založil cukrovar, ale ten zkrachoval. Místo toho, aby se dostal z dluhů, si přivodil ještě větší. Jeho ženou se stala Maria Karolina Kinská z Vchynic a Tetova, která stačila popsat několik dopisních papírů, než se k věci vyjádřila, a i to bylo někdy málo. Z jejich manželství vzešlo 7 potomků.²⁵

Jich syn Jan Nepomuk Rudolf Vilém Cyril Maria (*Choltice 8. 7. 1857 - †Brixen 5. 6. 1921) byl předposledním držitelem choltického velkostatku z rodu Thunů. Projevily se u něho umělecké sklony, které zřejmě zdědil po svém otci. Oba dva často kreslili a Jan Nepomuk Rudolf měl i básnické nadání. Svě verše podepisoval pseudonymem Oswalder von Neuhaus. V mládí chodil na reálku, a poté na hospodářskou akademii v Hohenheimu. Následovala praxe a vojenská služba u tyrolských střelců. Během svého života podnikl cesty do mnoha evropských zemí a byl dokonce i na Sibiři, Špicberkách, v Egyptě a v Palestině. Jan Nepomuk Rudolf se oženil s Karolinou ze Šternberka. Měli spolu dvě dcery a syna Leopolda. Jeho žena zemřela velmi mladá. Jan Nepomuk Rudolf se po smrti své manželky již neoženil. O ženách však i později tvrdil, že jsou lékem na všechno a rozhodně se jejich náručím nevyhýbal. Správu svého panství přenechal právnímu zástupci a sám se věnoval bohémскому životu. Roku 1907 se snažil dostat do sněmovny, ale ve volbách neuspěl. Roku 1908 slavnostně táhl do Vídně se čtyřicetičlenným banderiem. Také nakupoval korsické koně, o nichž tvrdil, že jsou z jeho chovu. Peníze utrácel za stará kamna, která skladoval v bednách na choltickém zámku. V Tyrolsku koupil zříceninu hradu Neuhaus a nechal ho restaurovat. Většinu času však trávil v hospodách a postupně se z něj stával alkoholik. Se svým synem Leopoldem měl neustále rozepře. Napětí mezi nimi narůstalo hlavně poté, co se dozvěděl o Leopoldově vztahu s měšťanskou dívkou Piou. Leopold si ji chtěl vzít za ženu, ale protože nebyla z vysoké společnosti, byl Jan Nepomuk Rudolf zásadně proti. Ke svatbě nakonec stejně došlo. S přibývajícím věkem se zdravotní stav Jana Nepomuka Rudolfa zhoršoval. K alkoholismu se přidalo i pomatení mysli a další zdravotní problémy. Jeho syn proto nechal

²⁴ Dostupné z WWW: <<http://genealogy.euweb.cz/thun/thun8.html>>. [cit. 2011-03-07]

²⁵ SKŘIVÁNEK, Milan. *Inventář: Rodinný archiv Thunů Choltice*. Zámrsk: Státní oblastní archiv Zámrsk, 1970, s. 13.

roku 1920 zahájit soudní řízení o zbavení Jana Nepomuka Rudolfa svéprávnosti. Jan Nepomuk Rudolf byl umístěn do léčebny v Brixenu, kde roku 1921 zemřel na diabetes.²⁶

²⁶ SKŘIVÁNEK, Milan. *Inventář: Rodinný archiv Thunů Choltice*. Zámorsk: Státní oblastní archiv Zámorsk, 1970, s. 14-15.

3. Hrabě Leopold Thun-Hohenstein a jeho životní pout'

Syn Jana Nepomuka Rudolfa, Leopold, se narodil do doby, kdy se měšťanstvo začalo emancipovat. Devatenáctému století se také říká „měšťanské století“. Bylo to století plné změn, expanze průmyslu a nárůstu urbanizace. Díky průmyslu se vytvořila vrstva bohatých průmyslníků a už to nebyla jen šlechta, kdo držel ve svých rukou značný kapitál. Šlechta musela správu svých velkostatků přizpůsobit požadavkům doby a zřizovala na nich průmyslové podniky. Změny nastaly i v politice. Šlechta s měšťanstvem musela spolupracovat při politických rozhodnutích. Jinak si ale držela odstup. Měšťané, kteří získali šlechtický titul za zásluhy, se snažili rodové šlechtě přizpůsobit svým životním stylem. Kupovali statky, sídla, věnovali se lovu, mecenášství a volili podobná zaměstnání (vojáci či úředníci). Je tedy paradoxní, že se šlechtické řady rozšiřovaly, ale šlechta postupně své výsady ztrácela. Stále zde však byla zřetelná hranice mezi aristokracií, tzv. první společností, nobilitovanou šlechtou a měšťanstvem. Aristokracie lpěla na svých tradicích a zachovávala si svůj zavedený způsob života. Trvala na svých hodnotách jako starobylost rodu, urozenost či stavovský závazek. K jejímu životu i nadále patřily lovy, plesy, jezdeckví, cestování či střídání pobytu ve městě a na venkovském sídle. Specifická byla i výchova a vzdělání.

3.1. Výchova a vzdělání

Hrabě Leopold Thun-Hohenstein se narodil 10. prosince 1888 v Cholticích jako druhé dítě hraběte Jana Nepomuka Rudolfa Thun-Hohensteina a jeho ženy, již byla hraběnka Maria Karolina ze Šternberka. Jeho starší sestra Karolina Marie se narodila 31. prosince 1887 a mladší sestra Ernestine Marie Luisa spatřila světlo světa 29. března 1890. Jejich matka však záhy podlehla spále, a tak péče o děti od roku 1892 spočívala pouze na jejich otci.

Ve šlechtických rodinách byly malé děti v péči kojné a později chůvy. Výchova spočívala v rukou guvernanky u dívek a vychovatele u chlapců. Vzdělávání začínalo přibližně ve třech až šesti letech. Dítě si osvojovalo znalosti cizích jazyků – němčiny, francouzštiny a často i angličtiny, klasické řečtiny či latiny. Výjimkou nebyl ani český jazyk. Dětem se dostalo vzdělání v oblasti náboženství, humanitních oborů (hlavně v historii), hudby, tance či kreslení. Mladý šlechtic byl vzděláván doma a zkoušky skládal na obecné škole a poté na gymnáziu. Po maturitě následovala vysokoškolská studia, která odpovídala

budoucímu zaměření pracovní činnosti. Na univerzitách již šlechtici museli na přednášky docházet.²⁷

U Leopolda to bylo se vzděláváním zřejmě obdobné. Bohužel se nedochoval žádný jeho deník, v němž by se o vzdělání zmiňoval. Leopold začal svá studia školním rokem 1898/99. Od 5. září do 17. října 1898 byl žákem Františkánského gymnázia v Bolzánu. Pak přešel na soukromé jezuitské gymnázium v Kalksburgu, kde strávil ještě další školní rok. Třetí a čtvrtou třídu absolvoval na soukromém gymnáziu Akademie hraběte Straky v Praze. Ve školním roce 1902/03 docházel na C. k. gymnázium Malá Strana v Praze. Svá gymnaziální studia zakončil na Františkánském gymnáziu v Bolzánu, kam přestoupil roku 1903. Po maturitě v roce 1906 byl posluchačem univerzity v Innsbrucku, kde studoval až do roku 1911. Na konci studia obdržel titul doktora práv. Do roku 1913 ještě navštěvoval univerzitu v Lipsku, kde studoval národohospodářské vědy.

O studiu na univerzitě v Innsbrucku si psal se svou přítelkyní Piou. Občas ji informoval, jak je na tom se zkouškami a jak moc se musí učit. Když začínal se studiem na univerzitě v Lipsku, vylíčil jí svůj pokoj v pensionu, kde se kvůli studiím ubytoval. Jeho pokoj byl prý velký jako její ložnice, s červenými tapetami na stěnách, strop měl uprostřed štukovou výzdobu a okno směřovalo na jih. Celkově na něj pokoj působil dobře. Leopold jezdil ze školy domů do Choltic, když měl volno. Doma obvykle trávil letní prázdniny, jinak po zbytek roku bydlel buď v Innsbrucku, nebo později v Lipsku.

Jeho studium na univerzitě bylo zaměřeno na úřednickou kariéru a také na hospodářskou správu. Po ukončení studií skutečně nastoupil na dráhu úředníka. Ta mu po pěti letech skončila, neboť musel převzít správu velkostatku.

Co se týče jazykových znalostí, dokonale ovládal němčinu, uměl také francouzsky, italsky a anglicky. Jeho čeština byla poměrně dobrá, ale nebyla bezchybná. Se svou rodinou komunikoval převážně v němčině (v dětství psal otci i česky nebo francouzsky) a při korespondenci se známými užíval jazyk, který uměl jeho dopisovatel.

3.2. Pracovní činnost

Leopold po ukončení studií vstoupil do služeb státu. Pracoval nejprve jako praktikant a posléze jako koncipista tyrolského místodržitelství v Innsbrucku a Bolzánu. První světové války se jako voják nezúčastnil. Prodělal operaci levého oka, díky čemuž byl uznán služby

²⁷ BEZECNÝ, Zdeněk. *Příliš uzavřená společnost: orličtí Schwarzenbergové a šlechtická společnost v Čechách v druhé polovině 19. a na počátku 20. století*. České Budějovice: Historický ústav Jihočeské univerzity, 2005, s. 82-87. ISBN 80-7040-698-4.

neschopným. Byl však povinen k domobraně a platil vojenské taxy. Ze stejných důvodů nenastoupil do výkonu vojenské služby ani v roce 1938. Roku 1919 státní službu opustil a ujal se správy choltického velkostatku. Jeho otec s přibývajícím věkem vážně onemocněl. Objevila se u něj slabomyslnost, hluchota a popudlivost. Navíc poměrně často holdoval alkoholu, což jeho zdravotnímu stavu rozhodně neprospívalo. Roku 1920 z důvodu jeho psychického stavu začalo soudní řízení o zbavení Jana Nepomuka svéprávnosti. Avšak už následujícího roku zemřel. Leopold po svém otci zdědil i statky v Bolzánu, kde pečoval především o vinici. Kvůli správě pozemků musel do těchto míst poměrně často cestovat. Krátce potom, co se Leopold ujal správy svého panství, přišla ztráta šlechtického titulu, zrušení fideikomisu a pozemková reforma, díky níž se jeho pozemková držba zmenšila na polovinu. Podle jeho slov si musel vytrpět i další příkoří, jež přinesla „marxistická“ éra první republiky.

„...Potom jsem v letech 1913 - 1919 sloužil v tyrolském místodržitelství v Bolzánu a Innsbrucku a pak jsem převzal choltické panství /po čsl. pozemkové reformě zredukované na polovinu rozlohy/, kde jsem zažil pozemkovou reformu, daň z nemovitosti stejně jako množství jiných vymožeností naší marxistické doby...“²⁸

V rámci svého panství reorganizoval správu, založil kamenolom, po technické stránce zlepšil provoz cihelny a pily, reformoval lesní hospodářství a v zemědělství zavedl nové technologie založené na ekologických principech.

3.3. První manželka

Pro historickou šlechtu bylo důležité vybrat si partnera se stejným postavením. Zásadní to bylo především pro následníka rodu. Kdyby uzavřel mesalianční sňatek, ztratil by možnost ucházet se o dvorské úřady a přišel by o právo držby fideikomisu. Několik výjimek se mezi šlechtou vždy vyskytovalo. Ve většině případů však nerovnorodý sňatek uzavírali neprvorození synové. Jejich manželky byly příslušnicemi měšťanstva, nobilitované šlechty či inteligence, ale i herečky atp. K manželství patřilo narození dětí, především dědice, který měl zajistit pokračování rodu. Narození dítěte bylo velkou událostí a provázelo jej množství gratulací od rodiny a přátel.²⁹

Leopold se ještě při studiu stačil oženit. Jeho vyvolenou se stala Pia Julia Waitz, dívka měšťanského původu. Narodila se 23. března 1891 v Brixenu. Leopold nechtěl, aby se

²⁸ SOA Zámorsk, RA Thunů Choltice, k. 101, Meine Vorstellung, b. d., Leopold Thun-Hohenstein.

²⁹ BEZECNÝ, Zdeněk. *Příliš uzavřená společnost: orličtí Schwarzenbergové a šlechtická společnost v Čechách v druhé polovině 19. a na počátku 20. století*. České Budějovice: Historický ústav Jihočeské univerzity, 2005, s. 92-98. ISBN 80-7040-698-4.

jeho rodina cokoliv o něm a Pie dozvěděla. Avšak někdo jeho otce a sestry o jejich několikaměsíčním vztahu kolem poloviny roku 1911 zpravil. Leopoldův otec s tím zásadně nesouhlasil. Leopold byl jediným následníkem choltické větve Thun-Hohensteinů a je pochopitelné, že se mu jeho otec snažil sňatek s dívkou měšťanského původu rozmluvit. Leopoldovi pravděpodobně hrozil vyděděním, pokud si Piu vezme, o čemž svědčí to, že se Leopold své lásky nemínil vzdát, a chtěl se fideikomisu zřící sám.³⁰ Sofia Waitz, Piina matka, dokonce roku 1912 zaslala Janovi Rudolfovi dopis, v němž mu psala, že je jí velice líto, když Leopold kvůli rodinným zvyklostem ztrácí nárok na statky.³¹ Podle fideikomisu měl být následníkem pouze nejstarší manželský syn, který za ženu pojme sobě rovnou šlechtičnu a bude katolického vyznání.³² Leopold ovšem ze svého záměru neupustil, Piu si skutečně vzal a svou rodinu živil z úřednického platu. Leopold se zřejmě se svým otcem nakonec usmířil, jelikož o dědictví nepřišel. Nakonec se i proti vůli svého otce s Piou oženil. Svatba se konala 15. března 1913 v Innsbrucku. O tři roky později, 9. ledna 1916, se jim narodila dcera Eleonore Sophie Marie, které říkali komtesa.

Pia a Leopold do sebe byli velmi zamilovaní. Oba si psali láskyplné dopisy. Takto svou lásku vyznal Leopold v dopise z 18. září 1911.

„... Drahá Pipsi! Už se na Tebe tak těším, že to ani slovy nelze vyjádřit. Myšlenkami jsem neustále u Tebe, bude krásné být spolu, ač bohužel krátce. Když se člověk chce mít z čeho těšit, musí se něčeho zřící... Líbá Tě Poldi.“³³

Jejich láska však netrvala věčně. V roce 1919 lékař Pie diagnostikoval plicní tuberkulózu. S nemocí bojovala velmi dlouho. Většinu času byla upoutána na lůžko a byla odkázána na pomoc blízkých. Leopold se jí snažil být oporou. Jezdil s ní na léčebné pobyty na jih, do její rodné země.³⁴ Pia však svůj boj i přes veškerou lékařskou péči prohrála. Zemřela v Cholticích 18. října 1930. Bylo jí 39 let.

³⁰ SOA Zámorsk, RA Thunů Choltice, k. 132, dopis z 15. 10. 1911 od Leopolda Thun-Hohensteina pro Piu Waitz.

³¹ SOA Zámorsk, RA Thunů Choltice, k. 98, dopis z 1912 od Sofie Waitz pro Jana Nepomuka Rudolfa Thun-Hohensteina.

³² KRPÁLKOVÁ, Zdeňka. *Kapitoly z uměleckého mecenátu Michala Osvalda, Maxmiliána a Romedia Konstantina Thun-Hohenstein v druhé polovině 17. století*. Olomouc, 2010, s. 17. Diplomová práce na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci.

³³ SOA Zámorsk, RA Thunů Choltice, k. 132, dopis z 18. 9. 1911 od Leopolda Thun-Hohensteina pro Piu Waitz.

³⁴ SOA Zámorsk, RA Thunů Choltice, k. 101, žádost o zproštění úřadu z 11. 9. 1929 od Leopolda Thun-Hohensteina pro Presidium Krajského soudu v Chrudimi.

3.4. Druhá manželka

Leopold po smrti své první ženy Pii dlouho sám nezůstal. Jeho druhou ženou se 30. června 1932 stala Irene Hirnigel. Narodila se 19. listopadu 1904 v Bolzánu.³⁵ Její otec Josef byl ředitelem průmyslového závodu na výrobu pletených košů. Za 1. světové války spravoval rozdělování zeleniny a výdej pečiva a její matka Irene pomáhala ve vojenské nemocnici. Irenin bratr Johann zastával funkci zemského rady. Irene byla diplomovanou učitelkou, která poskytovala soukromé vzdělávání na úrovni základní školy v německém jazyce.

Z jejich manželství vzešli čtyři potomci. Jako první se 28. listopadu 1933 narodila Marie-Christine Clasine Marie.³⁶ Následoval Romedius Leopold Johannes Vincenz Marie,³⁷ který přišel na svět 27. prosince 1934. Další syn, Petr Vigilius, se narodil 10. září 1937. Jeho život byl ale velmi krátký. Zemřel již 2. února 1938. Poslední byl Berchthold Adam Leopold Moritz Johannes Maria,³⁸ kterého jeho matka přivedla na svět 19. dubna 1939. Irene jako učitelka vzdělávala své děti sama. Zkoušky pak děti skládaly na základní škole - do roku 1940 v Cholticích³⁹ a poté v Chrudimi.

Irene se během svého života angažovala v několika organizacích. Do roku 1941 byla předsedkyní české společnosti Matka a dítě v Přelouči. Irene za Protektorátu vstoupila do NSDAP. V jejím rámci byla v čele NS-Frauenshaft⁴⁰ v Přelouči.

3.5. Čestné funkce

Během svého života se Leopold nevěnoval pouze rodině a práci, ale zastával i několik čestných funkcí. V roce 1923 byl jmenován hlavním porotcem krajského soudu v Chrudimi, ale jelikož to bylo ještě před jeho 35. narozeninami, byl funkce pro tento rok zproštěn. Funkci hlavního porotce proto vykonával až v následujících letech. Dále byl ve třicátých letech jmenován okresním úřadem v Pardubicích jako člen obecní finanční komise v Cholticích. Prezident zemského úřadu v Praze ho jmenoval roku 1929 členem dozorčího výboru zemědělské nemocenské pojišťovny v Pardubicích a Okresním úřadem v Pardubicích byl jmenován členem dozorčí komise při veřejné zprostředkovatelně práce v Přelouči pro rok 1938 a 1939.

³⁵ Datum a místo úmrtí nebylo možné dohledat.

³⁶ Opět nebylo možné dohledat datum a místo úmrtí.

³⁷ Zemřel v Augsburgu dne 6. 4. 1963.

³⁸ Stále ještě žije. Se svou ženou Maurizií Vianello (*Benátky 19. 10. 1944) bydlí v Benátkách a mají spolu tři děti. Nejstarší je Ursula (*Benátky 19. 4. 1968). Pokračovatelem rodu pravděpodobně bude syn Jacopo (*Benátky 24. 11. 1970). Nejmladší je Nicolas (*Benátky 7. 8. 1985).

³⁹ Ve školním roce 1939/40 byla školou povinná pouze Marie-Christine.

⁴⁰ Nacionálně socialistický svaz žen

3.6. Zájmy a členství ve spolcích

K častým zájmovým činnostem šlechty patřilo cestování. Šlechta každý rok sezónně cestovala mezi palácem na venkově a městským sídlem. Na venkovském sídle šlechta trávila léto a podzim. Ve městě pobývala po dobu zimní společenské sezóny. Šlechtici podnikali i cesty za zdravím do lázní, ať už se jednalo o lázně české, rakouské či přímořské. Šlechta rovněž cestovala za účelem vzdělání a poznání či dobrodružství, z čehož později vznikl moderní turismus. Příslušníci šlechty jezdili také na návštěvy příbuzných a přátel.⁴¹ Ve 20. století se velmi oblíbeným stalo cestování autem. Starší generace se na automobily dívala s nedůvěrou, ale ta mladší v tom našla velké zalíbení. Aristokratické rodiny si většinou s koupí automobilu pořídily i řidiče a mechanika a jen někteří řídili automobil sami.⁴²

Leopold cestoval velmi často. V mládí se pohyboval mezi univerzitou - v Innsbrucku a později v Lipsku - a zámek v Cholticích. Jezdil i za svými příbuznými. Pie se zmínil o jedné návštěvě u Šternberků, kde byl na podzim roku 1911. Účastnil se honů, které Šternberkovi pořádali. Podle Leopolda byla tato návštěva „vysoce oficiální“ a nijak zvlášť se mu na ní nelíbilo. Všichni se prý scházeli u večere a museli být společensky oblečení.⁴³ Za příbuznými jezdil i se svými ženami. Rovněž s nimi jezdil na ozdravné pobyty do jižního Tyrolska, odkud obě pocházely. Do Bolzána jezdil za účelem správy statku a prováděl zde své zemědělské experimenty. K zakládání těchto pokusů jezdil i do Lužice, Slezska či Německa. V Německu pobýval poměrně často z důvodu účasti na konferencích pořádaných od Gesellschaft für Wissenschaftliche Pendelforschung. Jeho velkým koníčkem bylo cestování automobilem. Když však jezdil do zahraničí, používal vlak a jízdenky mu opatrovala cestovní kancelář Čedok. Bylo to pro něho mnohem pohodlnější, protože nemusel řídit několik hodin v kuse a také bylo jednodušší vyřídit případné reklamace. Autem jezdil spíše na výlety s Autoklubem, nebo když potřeboval vyřídit úřední záležitosti. Jak již bylo řečeno, šlechta během roku pobývala střídavě na venkovském a městském sídle. Leopold však, s výjimkou pobytů v Bolzánu, setrval po celý rok na zámku v Cholticích. Z toho tedy vyplývá, že se společenské sezóny ve městě příliš neúčastnil. Na bály chodila především jeho dcera Eleonore. Za Protektorátu byli on i jeho žena zváni na různé společenské akce pořádané NSDAP.

⁴¹ BEZECNÝ, Zdeněk. *Příliš uzavřená společnost: orličtí Schwarzenbergové a šlechtická společnost v Čechách v druhé polovině 19. a na počátku 20. století*. České Budějovice: Historický ústav Jihočeské univerzity, 2005, s. 104-105. ISBN 80-7040-698-4.

⁴² GAŽI, Martin (ed.). *Schwarzenbergové v české a středoevropské kulturní historii*. České Budějovice: Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Českých Budějovicích, 2008, s. 629-630. ISBN 978-80-85033-10-6.

⁴³ SOA Zámorsk, RA Thunů Choltice, k. 132, dopis ze 4. 9. 1911 od Leopolda Thun-Hohensteina pro Piu Waitz.

Velmi oblíbenou činností šlechty byl lov. Při podzimních lovech se její příslušníci často setkávali s rodinou či přáteli. Odehrávala se při nich politická či hospodářská jednání. Leopold pořádal hony každý podzim a zval na ně své známé, např. JUDr. Drachovského nebo roku 1940 Oberlandráta [*pozn.: pravděpodobně z Pardubic*].⁴⁴ Hony byly i častým tématem v korespondenci, což jen potvrzuje jejich oblibu u Leopolda. Lovy pro šlechtu nebyly jen zábavou, ale představovaly i jistý způsob sejetí s přírodou. Leopold k lovům musel vlastnit honební lístek a zbrojní pas. Ve svých lesích pořádal hony na vysokou, bažanty a koroptve. Často k honům přizval i své přátele. K jeho nemovitostem patřil rybník, na nějž chodil rybařit. I když to byl jeho rybník, musel mít rybářský lístek.

Leopoldovým koníčkem se stal, kromě automobilu, i další zázrak techniky – fotoaparát. V jeho fondu se dochovalo obrovské množství fotografií. Je na nich zachycena především jeho rodina, ale najdeme na nich i zámek v Cholticích či jeho přátele. Fotoaparát bral i na cesty – alespoň o tom svědčí množství fotografií z cestování.

Neobvyklý zájmem u Leopolda představovaly esoterické vědy. Svou zálibou nevybočoval pouze z řad aristokracie, ale z celé společnosti v českých zemích. Společnost se na něj a jeho činnost dívala různě. Byli tací, kteří ho obdivovali, zajímali se o jeho práci, ale byli i lidé, kteří ho považovali za podvodníka nebo blázna. Leopold byl členem mnoha společností, které se věnovaly radiestezii. O nich ale později.

Členem byl i v mnoha dalších společnostech. Byl členem Českomoravského svazu pro drůbež, vejce a med. Roku 1942 od něj dostal pokutu, jelikož nesplnil předepsanou výši dodávky medu a ohrozil tím zásobování obyvatel. Za Protektorátu byl zároveň členem Verband der deutschen Grossgrundbesitzer.⁴⁵ Členem byl také ve Společnosti pro hospodářské a kulturní styky s Černomořím a Orientem. Jako vlastník automobilu, patřil mu Steyr typu 30 z roku 1932, byl členem Autoklubu Republiky Československé, za Protektorátu přejmenovaného na Národní autoklub Čech a Moravy. Hrabě Leopold byl prvním předsedou východočeského odboru tohoto klubu se sídlem v Pardubicích. V roce 1938 se jako člen klubu zúčastnil 9. Zlaté přilby konané v Pardubicích, jezdil s Autoklubem na výlety a měl zajištěnou pomoc při opravě auta. Ke konci roku 1941 z klubu vystoupil. Za Protektorátu se pak stal členem Deutsche Automobil Club.⁴⁶ Další společností, jíž byl členem, byla Pražská Ressource. Bylo to šlechtické kasino, jež bylo založeno roku 1805 jako Šlechtická ressource. Pánové se zde scházeli, aby udržovali a pěstovali společenský život.

⁴⁴ SOA Zámorsk, RA Thunů Choltice, k. 129, koncept dopisu z 12. 10. 1940 od Leopolda Thun-Hohensteina pro JUDr. Drachovského.

⁴⁵ Sdružení německých velkostatkářů

⁴⁶ Německý automobilový klub

3.7. Postoj ke společnosti

Než se Leopold stal velkostatkářem, zřejmě vůbec nepomýšlel na to, že by panství jednou spravoval. Vysokou společností, jejími vžitými zvyky a feudálními hodnotami opovrhoval. Svědčí o tom i dopis, který v březnu 1911 zaslal své milé Pii Waitz.

„... Ano a na základě zletilosti musím zažádat o titul komořího, načež vysvětlím, že jsem dosud žádnou zásluhu u císaře a vlasti neměl, a tak z tohoto důvodu žádat nebudu. Pro mě má hodnotu to, co jsem si sám zasloužil a získal. Lili⁴⁷ to hned prohlásila za nemorální. Zkrátka, cítím mezi mnou a jimi značnou propast, obzvláště od té doby, co se sestry pohybují ve vysoké společnosti a co přijíždí příbuzenstvo a ony nasávají jejich názory a filozofii. Je to svět, s nímž musím skoncovat, protože s nimi nechci nic spojovat, jen původ a jméno, ale jinak nic, a když s tím neskončuji, můžu se klidně nechat morálně zahrabat, případně budu jako moralistický stařec čekat po zbytek svého života na smrt. Víím, že nastane bezohledný, ukrutný zápas, já s tím ale budu rychle hotov, ač se každou cestou zpět odtrhávám. A Ty, drahé dítě, budeš mou útěchou a oporou. Taková bude naše budoucnost. Tvůj Poldi.“⁴⁸

Z jeho postoje vůči zažitým zvykům aristokracie i vůči této společnosti jako celku lze vyčíst jeho liberální zaměření. Jeho pohled na šlechtu byl zřejmě ovlivněn špatným vztahem s otcem. Svým chováním proti němu revoltoval, a tím se stavěl i proti vysoké společnosti, z níž pocházel. Leopoldova volba manželky z měšťanské společnosti tomu odpovídá. Šlechta sice s měšťanstvem spolupracovala na poli politiky, ale mezi své řady ho rozhodně nepouštěla a izolovala se. Sňatek, aby byl akceptován, mezi sebou uzavírali pouze partneři, kteří si byli svým původem rovni. Pokud tomu tak nebylo a druhý partner byl z nižší společenské vrstvy, znamenalo to pošlapání dobrého jména rodu a společenské zavržení pro člověka z vyšší společnosti. Pokud se jednalo o muže aristokrata, často následovalo i vydědění a děti z manželství byly vyloučeny z následnictví. Sňatek s měšťanskou dívkou by Leopoldovi jeho snahu o odtržení z vysoké společnosti značně ulehčil. Jenže přišel konec starého režimu a vznik republiky, který přinesl zrušení šlechtických titulů. Leopoldův otec zřejmě kvůli tomu syna nevydělil, protože udržování starých zvyků pozbylo významu. Leopoldovi se jeho odtržení od vysoké společnosti částečně podařilo. Avšak tím, že převzal rodové dědictví a začal spravovat velkostatek (i když pozemkovou reformou okleštěný), se do ní svým způsobem vrátil. Jeho známí a přátelé ho oslovovali „pane hrabě“, ač se tituly užívat nesměly.

⁴⁷ Lili byla jeho starší sestra Karolina Marie.

⁴⁸ SOA Zámorsk, RA Thunů Choltice, k. 132, dopis z března 1911 od Leopolda Thun-Hohensteina pro Piu Waitz.

Morální ztroskotání, které si sám předpověděl, se tak bohužel naplnilo. Po zřízení Protektorátu Čechy a Morava neskrýval radost z opětovného zavádění šlechtických titulů, které byly po vzniku Československé republiky zrušeny. Zákon, který tyto tituly zrušil, měl podle něj za cíl šlechtu v očích lidu snížit. Navíc ze zřízení demokracie obviňoval židy, kteří se tak mohli dostat k vedení státu. Konec demokratického zřízení pak vnímal jako nutné vyvrcholení krize, která kvůli tomu nastala. Jeho myšlenky a názory byly velmi blízké těm, které zaujímali nacisté.

3.8. Politická angažovanost

Své politické postoje vyjádřil podporou Katolicko-politické jednoty pro Čechy a později Národní strany lidové, která byla výrazně pravicově orientovaná. Jeho názorům a politickému zaměření po zřízení Protektorátu odpovídala NSDAP. Abychom pochopili, proč podporoval právě tyto strany, musíme k nim říci několik vět.

Katolické jednoty byly zakládány při Katolické straně národní.⁴⁹ Tato strana se orientovala národně konzervativně, což bylo blízké především majetnější střední vrstvě a inteligenci. Také zdůrazňovala národně-politické a jazykové otázky. Svou pozornost obracela na řešení zemědělských a živnostenských otázek. Opozicí strany byla sociálně demokratická a národně sociální strana. Socialisté byli zaměřeni internacionalisticky, kdežto katolická strana národní byla mírně nacionalistická. Národní socialisté byli nepřijatelní díky antiklerikalismu. Katolíci se nebyli schopni domluvit ani s agrárníky, a to především kvůli jejich tíhnutí k liberalismu a zaměření na stejnou skupinu voličů - rolníků.

Po skončení 1. světové války se katolický politický tábor dostal do složité situace, neboť za války podporoval monarchii. I přes to se utvořila Československá strana lidová, která měla reprezentovat politické záměry katolíků. Nová strana v sobě spojila sociálně orientovaný a konzervativní proud. To později vedlo k vnitrostranickým sporům. Jedním z problémů byl vztah strany k pozemkové reformě. Katolická církev patřila k významným vlastníkům půdy z časů monarchie, proto lidová strana vystupovala proti zabírání církevního majetku a kritizovala agrární stranu, že využívá přesunů majetkových práv k půdě ve svůj prospěch. Část členské základny, hlavně na Moravě, tvořili zemědělci a ti měli z pozemkové reformy prospěch. V roce 1924 část členů kvůli sporům stranu opustila.

⁴⁹ Jednoty měly být hlavním opěrným bodem strany a snažily se hájit katolické zásady v různých oblastech společenského života. Každá jednotka měla své vlastní stanovy. Strana byla výrazně konzervativního rázu, a to především díky konzervativně zaměřenému měšťanstvu, rolnictvu a kněžím.

Předsedou strany byl Jan Šrámek, který byl orientován spíše centristicky. Od poloviny dvacátých let ve straně posílilo levicové křesťansko-sociální křídlo a třetím směrem bylo pravicově-konzervativní křídlo. Na tomto místě je důležité zmínit vztah pravicového křídla a vznikajícího fašistického hnutí. Katolíky zajímala fašistická ideologie, jež se týkala korporací. Někteří členové, např. Josef Scheinost, v ní spatřovali oživení katolického tradičního učení o stavech. Scheinost byl dokonce dva roky členem Národní obce fašistické. Překážkou v příklonu k fašismu byl Jan Šrámek, který zakázal členům lidové strany účastnit se fašistických aktivit.⁵⁰

Leopold měl k této straně blízko z více důvodů. Jedním z nich byl její klerikalismus. Leopold byl katolického vyznání a v této době o víře ještě nepochyboval nebo se o tom nezmiňoval. To přišlo až později v souvislosti s jeho pronikáním do esoteriky. Co se týče konzervatismu strany, Leopold se zřejmě částečně oprostil od liberalistických postojů. V době, kdy stranu podporoval, se již plně staral o chod velkostatku a začal se značně zajímat o zemědělství. Život člověka podle něj měl být v souladu s přírodou, což znamená, že by se měl vrátit ke starým zvykům a obdělávat půdu jako zemědělec. V tomto bodě se od liberalismu vzdaloval a blížil se ke konzervatismu. Zemědělství bylo navíc jedním z hlavních zaměření strany. Stejně tomu však bylo i u agrárníků, kteří zastávali liberální postoje. To jen potvrzuje Leopoldovo vzdalování se od liberalismu.

Další stranou, kterou hrabě Leopold podporoval, byla Národní strana lidová. Vznikla v roce 1936. Odtrhla se od Československé strany lidové a jejím představitelem byl František Zelenka. Strana byla výrazně pravicová a jako důvod k odštěpení její představitelé udávali údajné spojení vedení lidovců s marxisty. Strana se zaměřila na boj s korupcí a spolupráci s katolickou Hlinkovou slovenskou lidovou stranou, kterou vyjádřili heslem "Zelenka a Hlinka a ne Šrámek a Gottwald". Znakem strany bylo písmeno "Z" (Zelenka) otočené o 90°, aby připomínalo napoleonské "N". Tato strana dále vydávala časopis s názvem Sociální boj, později přejmenovaný jen na Boj. Národní strana lidová nezískala širokou odezvu u voličů, a tak její činnost po neúspěchu v obecních volbách roku 1938 začala ustupovat, až v roce 1939 skončila úplně.⁵¹

Z Leopoldových slov, která jsem již citovala výše, je očividné, jaký měl vztah k marxismu a jeho představitelům. Na změny, které s sebou přinesl vznik republiky a které pro něj znamenaly majetkový i společenský úpadek, nahlížel jako na důsledek vlivu

⁵⁰ ČECHUROVÁ, Jana. *Česká politická pravice*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1999, s. 107-112. ISBN 80-7106-264-2.

⁵¹ MALÍŘ, Jiří et al. *Politické strany: vývoj politických stran a hnutí v českých zemích a Československu 1861-2004*, I. díl. Brno: Doplněk, 2005, s. 667-668. ISBN 80-7239-178-X.

marxismu. Zřejmě kvůli nařčení, že představitelé Československé strany lidové spolupracují s marxisty, se přidal k pravicové frakci okolo Zelenky, z níž vznikla Národní strana lidová. Důležitý faktor zde mohly hrát i sílící nacionalistické tendence a spolupráce s Hlinkovou slovenskou lidovou stranou, která byla ovlivněna sílícím fašismem.

Když se podíváme, které čestné funkce za první republiky zastával, můžeme říct, že byl ke státu loajální a pro stát byl důvěryhodný. Navíc mu bylo koncem roku 1938 zemským úřadem povoleno překračovat hranice a jezdit jak do fašistické Itálie (kde měl pozemky), tak do nacistického Německa (kam jezdil na setkání se členy společností, jež se zaměřovaly na radiestezii).⁵² Nesmíme však přehlédnout Leopoldův vztah k fašismu. Roku 1937 napsal svému známému JUDr. Drachovskému, že „... *k lidové frontě u nás dojít nesmí, raděj vezmu břízu na rameno a zahraju si na Španělsko ...*“.⁵³ Leopoldův postoj není tak těžké pochopit. Jako příslušník šlechty (i když tituly neplatily a fideikomis byl zrušen), se stále cítil jako součást vyšší společenské vrstvy, k níž příslušel i majetkem. Vzhledem k jeho postavení se nelze divit, že vládu lidu odmítal. To by se raději přidal k fašistům - tři březové proutky byly symbolem fašismu a jeho slovní obrat byl tedy metaforou pro vyjádření příklonu k této ideologii. A vlast by raději viděl zmítanou občanskou válkou – jak tomu bylo ve zmiňovaném Španělsku už od července 1936.

Zdá se, že díky sympatizování s fašismem pro něj za Protektorátu nebyl velký problém převléknout kabát a stát se z loajálního stoupence republiky přívržencem nacistické diktatury. Ale není to tak jednoduché, jak by se mohlo zdát. Se svým přítelem JUDr. Drachovským často diskutovali o politickém dění v Evropě. Dopisovali si spolu především o situaci v Německu a Itálii. Leopold měl zpočátku k dění v Německu výhrady a o Němcích i vládě v této zemi nijak lichotivě nemluvil. Když psal Leopold v květnu 1937 o kongresu pendlařů v Norimberku, jehož se zúčastnil, zmínil se, že „... *Německá vláda by věc nejraději potlačila, poněvadž jest daleka úrovně, z které se tyto věci dají rozumět. Konstatuji pouze že subjektivní pozorování všech účastníků [!] se v zásadě shodují...*“.⁵⁴ Toto bylo však ještě mírně řečeno. O několik měsíců později se vyjádřil mnohem ostřeji.

„... *S „Gesundheitswacht“ Mnichov máme skrz kongres v Norinberku [!] a akademii v Saalu velkou srážku, poněvadž jsme nenosily [!] odznaky strany. Jsme podvodníci*

⁵² SOA Zámorsk, RA Thunů Choltice, k. 101, dopis z 28. 12. 1938 od JUDr. Otty Metalla pro Leopolda Thun-Hohensteina.

⁵³ SOA Zámorsk, RA Thunů Choltice, k. 129, koncept dopisu ze 7. 9. 1937 od Leopolda Thun-Hohensteina pro JUDr. Drachovského.

⁵⁴ SOA Zámorsk, RA Thunů Choltice, k. 101, koncept dopisu z května 1937 od Leopolda Thun-Hohensteina pro nejmenovaného profesora (zřejmě se jednalo o JUDR. Drachovského).

podvádíme veřejnost a sebe aneb blázni a patříme do kriminálu neb do blázince. Fakta uvedena nejsou. Stojí za tím chemický průmysl - onen známý říšskoněmecký průmysl, který tvoří největší nebezpečí pro německý národ a jeho sousedy. Vilém a nástupci jsou jen figurky a bezkritické publicum [!] ignorantů, fantastů, chauvinistů [!], fanatiků a dogmatiků, jakož i hmotně interressovaných [!] jsou a byli vždy ochotní činitelé toho celého šílenství. Tato věc mě [!] dala po návratu moc práce. Dnes mě [!] zasílá redakce českého sborníku nauk psychických Medium svůj časopis... se žádostí o příspěvek... již dávno jest mé přání pracovat raději s krajany, než s říšskými Němci za daných okolností. Jest příliš málo lidí mezi Francouzy [!] a Němci, kteří věc ovládají a současně maj [!] dostatečnou vědeckou kritiku i vůči sobě....“⁵⁵

Vzhledem k jeho postoji se můžeme podívat, proč se pak za Protektorátu k nacistům přidal. Vysvětlení můžeme hledat ve slovech JUDr. Drachovského, která napsal o několik dní později ve své odpovědi.

„... S druhy říšskoněmeckými je teď velmi obtížno míti jakoukoli spolupráci, z části jsou opravdu poměry naukor [!] zdravého rozumu exaltování [!], jednak se bojí, kdyby se takovými nezdáli, že by to mohlo pro ně míti velmi nepříjemné následky. A že chemický a jiný těžký průmysl je za dnešním říšským režimem, ví se dávno. Tu ovšem je porušením vlastenecké povinnosti všecko, co není vhod....“⁵⁶

JUDr. Drachovský situaci poměrně dobře odhadl. Leopold se o svůj osud začal zřejmě obávat ještě více potom, co mu Drachovský napsal o situaci v Rakousku po Anšlusu. Mnoho příslušníků šlechty prý bylo zatčeno a obyčejní lidé byli zklamaní, neboť nečekali takový režim. Leopolda zřejmě všechny tyto důvody dovedly k tomu, že po vzniku Protektorátu zažádal o vstup do NSDAP. Kdyby se k nacistům nepřidal, zřejmě by mu byl jeho choltický zámek zabaven a vytvořili by z něj jedno ze svých sídel, stejně jako se tomu stalo například baronce Sidonii Nádherné, které zabavili zámek ve Vrtochových Janovicích.⁵⁷

Leopold se zřejmě obával i kvůli své činnosti v oblasti esoteriky, neboť německá vláda k těmto lidem shovívavá častokrát nebyla. Postoj německé vlády k okultistům byl poněkud rozporuplný. Na jedné straně nacismus z okultismu vycházel při svém ideologickém formování, ale inspiroval se spíše myšlenkami jednotlivých okultistů, kteří zastávali

⁵⁵ SOA Zámorsk, RA Thunů Choltice, k. 129, koncept dopisu ze 12. 11. 1937 od Leopolda Thun-Hohensteina pro JUDr. Drachovského.

⁵⁶ SOA Zámorsk, RA Thunů Choltice, k. 129, koncept dopisu z 15. 11. 1937 od Leopolda Thun-Hohensteina pro JUDr. Drachovského.

⁵⁷ BEZECNÝ, Zdeněk. *Dáma z rajskeho ostrova: Sidonie Nádherná a její svět*. Praha: Mladá fronta, 2000, 182-183. ISBN 80-204-0852-5.

pangermánské stanovisko a snažili se vyzdvihnout slavnou německou minulost. Tuto minulost spojili se svými mystickými představami, přičemž árijci se měli opět dostat do vedoucí pozice v Evropě a měli vládnout ostatním národům. Na druhou stranu se vláda k praktickému provozování okultních věd příliš kladně nestavěla, hlavně pokud okultisté NSDAP očividně nepodporovali. Nacisté se ostatně snažili potlačit vše, co vůči nim nebylo loajální a co by je mohlo ohrozit.

Vstup do NSDAP tak Leopoldovi po dobu trvání Protektorátu zajistil možnost pokračovat v jeho esoterických zájmech a ponechání majetku. Jenže postupem času začal nacismu propadat a nejenže se přátelil s vysoce postavenými příslušníky NSDAP, ale například zdarma poskytl výrobu beden pro propagandistické účely či pracoval na duševní revoluci bílé rasy, o níž bude řeč později. Jeho žena Irene byla v rámci NSDAP také velmi aktivní. Dopracovala to na vedoucí pozici v NS-Frauenchaft v Přelouči. Jejich jednání tedy nelze v žádném případě omluvit.

Do strany NSDAP byl přijat roku 1940 a obdržel stranickou legitimaci č. 7990056. Spolu s ním do NSDAP byla přijata i Irene (jeho druhá manželka), Eleonore (dcera z prvního manželství), a Wilhelmine Steinhart (vychovatelka dětí Leopolda a Irene). Za přijetí do strany musel každý z nich zaplatit 5 říšských marek a všichni museli od 1. listopadu 1940 platit stranické příspěvky. Leopold platil 4, 30 RM měsíčně. Stejnou částku platila i jeho žena Irene. Eleonore a Wilhelmine platily po 1, 80 RM. Říšské občanství bylo uděleno oběma manželům i jejich dětem o něco dříve. Leopold uváděl, že byl říšskoněmeckým občanem uznán k 15. březnu 1939, tedy ke dni vzniku Protektorátu Čechy a Morava. Říšský pas č. 58 mu platil od 2. září 1939. Na svůj choltický zámek si Leopold dokonce zval významné nacistické pohlaváry z Pardubic a okolí. O jejich stycích a vztazích svědčí i to, že pardubického SS - Sturmbannführera pozval na svatbu své dcery Eleonore a jejího snoubence Roberta Schmitze, která se konala 2. června 1941 v Pardubicích.⁵⁸

3.9. Zdravotní potíže

Leopoldův zdravotní stav se s přibývajícím věkem pomalu zhoršoval. Jeho problémy s trávicí soustavou začaly přibližně v jeho čtyřiceti letech. JUDr. Drachovský mu roku 1937 napsal, že by si měl nechat spravit zuby⁵⁹ a jíst zdravě, aby mu lépe trávilo.⁶⁰ Potíže

⁵⁸ SOA Zámorsk, RA Thunů Choltice, k. 115, dopis z 27. 5. 1941 od pardubického SS - Sturmbannführera pro Leopolda Thun-Hohensteina.

⁵⁹ Leopold díky zdravotním problémům přišel o šest zubů.

⁶⁰ SOA Zámorsk, RA Thunů Choltice, k. 129, dopis z 5. 12. 1937 od JUDr. Drachovského pro Leopolda Thun-Hohensteina.

s trávením však přetrvávaly a zhoršovaly se natolik, že byl kvůli nim nucen roku 1941 odjet do lázní. Od května do srpna roku 1942 se léčil doma, pak měl autonehodu, při níž si zlomil klíční kost a léčbu podstoupil v Itálii. Před návratem domů mu začaly záchvaty, kvůli nimž ho 23. března 1943 prohlédli v čáslavské nemocnici. Lékař konstatoval oslabení organismu, lehkou nephroptosu,⁶¹ kornatění tepen a nadbytek žaludečního hlenu.⁶² O pár dní později byl hospitalizován v pardubické nemocnici, protože mu začalo vnitřní krvácení z vředu na dvanáctníku. V nemocnici se léčil velmi dlouho, pobýval tam od 7. dubna do 17. srpna 1943.⁶³ Po návratu z nemocnice se ještě měsíc zotavoval doma. Krvácení však začalo nanovo a musel podstoupit operaci, při níž mu byl vřed odstraněn. Za dva týdny mu rána začala hnisat a po šesti týdnech lékaři zjistili, že mu žaludek přirostl ke kůži a srostl mu vývod z žaludku do střev. Dne 25. listopadu mu lékaři museli potíže odstranit další operací. Domů se dostal až 22. prosince 1943.⁶⁴ Jeho zdravotní stav se zřejmě i nadále zhoršoval. Pravděpodobně byl umístěn v některé pražské nemocnici, kde své nemoci podlehl. Zemřel v Praze 29. září 1944 ve věku 55 let.

Šlechta pohřbívala své zemřelé v rodových hrobkách, které byly budovány v blízkosti hlavního sídla rodu. I Thun-Hohensteinové měli hrobku, a to v Cholticích. Když zemřel aristokrat, konala se smuteční slavnost, při níž se sešli příbuzní mrtvého a další příslušníci aristokracie. Jakmile se smuteční hosté shromáždili, začal smuteční průvod ke kostelu či kapli, kde byla vystavena rakev. Poté v kostele začala smuteční bohoslužba, při níž farář pronesl řeč a vysvětil rakev. Následoval další smuteční průvod, při němž byla rakev služebníky odnesena do krypty, kde byla znovu vysvěcena. Tím obřad končil a v patronátních kostelech se pak sloužily zádušní mše.⁶⁵ Bohužel se nedochovaly záznamy o tom, jak proběhl Leopoldův pohřeb, ale zřejmě to bylo obdobné.

3.10. Rodina po Leopoldově smrti

Leopold po sobě zanechal značný majetek, který užívala Irene s dětmi. Leopoldova dcera Eleonore žila se svým manželem v Berlíně, a tak v Cholticích se svou matkou zůstali

⁶¹Nephropterosa je lékařský termín pro klesání ledvin.

⁶² SOA Zámorsk, RA Thunů Choltice, k. 101, lékařská zpráva z 23. 3. 1943 od Všeobecné veřejné nemocnice v Čáslavi pro Leopolda Thun-Hohensteina.

⁶³ SOA Zámorsk, RA Thunů Choltice, k. 101, vysvědčení ze 7. 9. 1943 od primáře chirurgického oddělení Všeobecné veřejné nemocnice v Pardubicích pro okresního hejtmana.

⁶⁴ SOA Zámorsk, RA Thunů Choltice, k. 127, koncept dopisu z 2. 1. 1944 od Leopolda Thun-Hohensteina pro prof. Jelínka.

⁶⁵ BEZECNÝ, Zdeněk. *Příliš uzavřená společnost: orličtí Schwarzenbergové a šlechtická společnost v Čechách v druhé polovině 19. a na počátku 20. století*. České Budějovice: Historický ústav Jihočeské univerzity, 2005, s. 100-104. ISBN 80-7040-698-4.

Marie-Christine, Romedius a Berchtold. Irene měla obavy z vývoje války, proto s dětmi brzy po manželově smrti utekla s Wehrmachtem do Rakouska a poté do Itálie. Majetek Leopolda byl po válce zkonfiskován státem na základě Benešových dekretů. Po parcelaci roku 1946 byl zkonfiskovaný nemovitý majetek rozprodán. Majitelé těchto nemovitostí se již léta obávají o svůj majetek, neboť Leopoldův syn Berchthold se již roku 1992 začal soudit o své dědictví. Roku 1992 u soudu uspěl, ač nesplňoval základní podmínky. Jednak nebyl a stále není českým občanem a rodiče byli za války v NSDAP.⁶⁶

Přesto soudkyně JUDr. Alena Jedličková uznala jeho nárok a Berchtholdovi byl vrácen mobiliář z Choltického zámku. Berchthold veškerý majetek odvezl do Itálie, kde žije. Po tomto úspěchu se začal domáhat nemovitého majetku u okresního soudu v Pardubicích.⁶⁷ Od roku 1992 také probíhalo dědické řízení, které krajský soud v Hradci Králové (pobočka Pardubice) roku 2003 zastavil, jelikož není žádný majetek, kvůli němuž řízení probíhalo. Roku 2004 se Berchthold rozhodl změnit žalobu a chtěl vydat majetek jeho zemřelému otci Leopoldovi. Z dochovaných pramenů je však zcela zřejmé, že Berchtholdovi rodiče byli říšskými občany, přihlásili se k německé národnosti a rovněž byli v NSDAP. Berchtholdovi se u krajského soudu roku 2005 uspět nepodařilo,⁶⁸ a tak podal dovolání k Nejvyššímu soudu v Brně, který jeho stížnost roku 2007 zamítl.⁶⁹ Berchthold proto podal žalobu k Evropskému soudu pro lidská práva ve Štrasburku.

Majetek Leopolda Thun-Hohensteina byl však jako nacistický zkonfiskován zákonným způsobem, neboť Benešovy dekrety jsou nezpochybnitelnou součástí našeho právního systému. Že se skutečně jednalo o nacistický majetek, lze doložit archivními prameny uloženými v SOA Zámorsk, konkrétně v rodinném archivu Thunů Choltice.

⁶⁶ Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1142743803-reporteri-ct/209452801240017/titulky/>>. [cit. 2011-03-07]

⁶⁷ Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1142743803-reporteri-ct/209452801240017/titulky/>>. [cit. 2011-03-07]

⁶⁸ Dostupné z WWW: <http://zpravy.idnes.cz/domaci.asp?r=domaci&c=A050331_133536_domaci_ton&t=A050331_133536_domaci_ton&r2=domaci>. [cit. 2011-03-07]

⁶⁹ Dostupné z WWW: <<http://www.preloucdnes.cz/zpravodaj/index.php?clanek=302>>. [cit. 2011-03-07]

4. Zájem hraběte o okultní vědy

V předchozí kapitole jsme si představili osobnost hraběte Leopolda, ale nezmínili jsme o jeho esoterických zájmech. Jeho činnost v této oblasti je natolik zajímavá, že si zaslouží vlastní kapitolu. Hrabě Leopold se o okultní vědy značně zajímal a jeho zájem se týkal astrologie, kosmologie, zemědělské radiestezie a léčitelství, které zahrnovalo lékařskou radiestezii, magnetizaci a používání bylinek, homeopatik, mastí, obkladů atp. Než si řekneme více o jednotlivých vědách, měli bychom si je alespoň základně představit. Začneme astrologií. Ta se zabývá předpovídáním lidských osudů z postavení hvězd.⁷⁰ Kosmologie je nauka o vesmíru jako celku a o jeho vzniku, stavbě i rozdělení. Dále se zaměřuje na pohyb hmoty ve vesmíru.⁷¹ Leopold se v rámci kosmologie věnoval vlivu kosmického záření na Zemi i na člověka (biokosmologie). Avšak nejvíce se zajímal o radiestezii. Pro radiestezii se také používá synonymum proutkařství. Základní pomůckou je proutek nebo siderické kyvadlo zvané rovněž pendl. Ten, kdo používá proutek, je proutkař, a kdo užívá kyvadlo (pendl), je pendlař. Termín radiestezie se začal užívat ve Francii podle abbé Boulyho a znamená to lidskou citlivost na záření. Radiestezie je velice rozsáhlý obor a člení se na několik specializovaných skupin, např. lékařská, zemědělská, farmakologická, hydrologická, mentální, fyzikální, technická atd.⁷²

Leopold své zájmy vyjadřoval členstvím v různých společnostech. Společnosti věnující se radiestezii vznikaly v Evropě od roku 1911, hlavně však po první světové válce. Jednou z nich byla Anthroposophische Gesellschaft in der Tschechoslowakischen Republik,⁷³ která byla založena roku 1912 Rudolfem Steinerem.⁷⁴ Leopold byl rovněž členem Association Scientifique Française de Radiesthésie,⁷⁵ která sídlila v Paříži. Ve francouzské metropoli byl také v Association des amis de la Radiesthésie.⁷⁶ Dále byl členem Versuchsring Anthroposophischer Landwirte in Deutschland⁷⁷ se sídlem v Berlíně. Nejvýznamnější pro něj ovšem bylo členství v Gesellschaft für Wissenschaftliche Pendelforschung⁷⁸ se sídlem v

⁷⁰ PETRÁČKOVÁ, Věra; KRAUS, Jiří et al. *Akademický slovník cizích slov*. Praha: Academia, 2001, s. 77. ISBN 80-200-0982-5.

⁷¹ PETRÁČKOVÁ, Věra; KRAUS, Jiří et al. *Akademický slovník cizích slov*. Praha: Academia, 2001, s. 426. ISBN 80-200-0982-5.

⁷² REJDÁK, Zdeněk; DRBAL, Karel. *Perspektivy telepatie: slavné psychotronické fenomény 20. století*. Praha: Eminent, 2000, s. 167-173. ISBN 80-85876-08-6.

⁷³ Anthroposophická společnost v Československé republice

⁷⁴ GOODRICK-CLARKE, Nicholas. *Okultní kořeny nacismu*. Praha: Eminent, 2005, s. 48. ISBN 80-7281-278-6.

⁷⁵ Francouzská vědecká asociace radiestezie

⁷⁶ Asociace přátel radiestezie. V jejím výboru byl například prof. d'Arsonvalla nebo prof. Lakhovský.

⁷⁷ Experimentátorský kroužek antroposofických zemědělců v Německu

⁷⁸ Společnost pro vědecké bádání kyvadlem

Rudolstadt. Měl rovněž zájem o vstup do italské Societa di Radiästhesia.⁷⁹ Spojen byl i s Deutsche Gesellschaft für Radiästhesie,⁸⁰ pod jejíž záštitou publikoval. Dále byl členem Deutsche Volksheilkunde⁸¹ se sídlem v Norimberku. V jejím čele stál Julius Streicher.

4.1. Astrologie

Začněme nejprve Leopoldovou zálibou v astrologii, která se v této době těšila velké oblibě. K obnovení zájmu o horoskopy, astrologii, prococtví a další způsoby předvídání budoucnosti došlo na začátku 20. století. V Německu tento módní trend začal kolem roku 1910. Ve 2. desetiletí se pak na trh dostalo množství časopisů a příruček s astrologickou tematikou. Lidé se brzy začali zajímat i o chiromantii,⁸² numerologii,⁸³ kabal⁸⁴ a taroty⁸⁵. Předvídání budoucnosti se odvíjelo od lidských potřeb a nadějí. Znalost budoucnosti byla důležitá zejména pro ty, kteří trpěli úzkostí, deprivací a nejistotou.⁸⁶ Není náhoda, že se lidé začali zajímat o svůj osud právě na počátku 20. století. Byly cítit společenské změny, což pro některé skupiny obyvatel znamenalo obavy o jejich společenský status. Není proto divu, že lidé chtěli vědět, jaký jejich život bude. Zájem o astrologii přetrvával ještě několik desetiletí. Astrologické hnutí zarazili až nacisté během prvních let druhé světové války.⁸⁷

Leopold šel v tomto ohledu s dobou, neboť si nechal udělat hned několik horoskopů, a to i pro svou ženu Irene a dceru Eleonore. Zachoval se i formulář, na jehož základě se horoskop sestavoval. Vyplňovalo se pohlaví, místo, datum a čas narození atp. Například Hanna Staralová z Leopoldova data narození vyčetla, že je přátelský, nápomocný, impulsivní, se zájmem o duchovno, okultismus a náboženství, má rád přírodu a zvířata, cestuje, nesleví ze svého cíle, v práci dovrší vysoké pozice a má mladou, materiálně založenou ženu se smyslem

⁷⁹ Radiestezičká společnost

⁸⁰ Německá společnost pro radiestezi

⁸¹ Německé lidové léčitelství

⁸² Jedná se o věštění budoucnosti z ruky. Viz PETRÁČKOVÁ, Věra; KRAUS, Jiří et al. *Akademický slovník cizích slov*. Praha: Academia, 2001, s. 312. ISBN 80-200-0982-5.

⁸³ Numerologie je věda, která má blízko k astrologii. Obě vědy využívají numerologickou mřížku a vycházejí také z energie planet. Jejím prostřednictvím člověk může lépe poznat sám sebe. Numerologie také spolupracuje s astrologií a taroty. Ve spojení s taroty lze například sestavit tarotový pentagram, kde je osobnost zařazena do jednoho z pěti typů, ke kterým je přiřazeno odpovídající číslo od 1 do 9, přírodní element a tarotové karty. Cílem je najít osobní harmonii, správné stravování a zdravý způsob života. Viz ŠKACH, Vladimír. *Numerologie v praxi*. Brno: Schneider, 1999. ISBN 80-85796-74-0.

⁸⁴ V tomto případě kabala představuje tajuplné výpočty, které umožňují předvídat různá data, výherní čísla apod. Viz PETRÁČKOVÁ, Věra; KRAUS, Jiří et al. *Akademický slovník cizích slov*. Praha: Academia, 2001, s. 359. ISBN 80-200-0982-5.

⁸⁵ Jde o předvídání budoucnosti prostřednictvím výkladu karet. Viz PETRÁČKOVÁ, Věra; KRAUS, Jiří et al. *Akademický slovník cizích slov*. Praha: Academia, 2001, s. 747. ISBN 80-200-0982-5.

⁸⁶ GOODRICK-CLARKE, Nicholas. *Okultní kořeny nacismu*. Praha: Eminent, 2005, s. 113. ISBN 80-7281-278-6.

⁸⁷ HOWE, Ellic. *Astrologická válka*. Praha: Půdorys, 2003, s. 19. ISBN 80-86018-21-0.

pro přírodu.⁸⁸ V některých věcech se ve svém výkladu nemýlila, jiné jsou těžko ověřitelné. Ač si Leopold nechal vytvořit horoskopů více a zřejmě ho to velmi zajímalo, sám se o vytvoření horoskopů nepokusil a ani nebyl členem žádné astrologické společnosti. V astrologii byl tedy spíše pasivním zájemcem, než že by se jí sám aktivně zabýval. O planety, hvězdy a vesmírné úkazy se však aktivně zajímal v jiném oboru - kosmologii.

4.2. Kosmologie

Spíše než o astrologii se Leopold zajímal o kosmologii a biokosmologii. Leopold připisoval jevům ve vesmíru a vesmírnému záření velký význam. Například povětrnostní poměry jsou podle něj ovlivňovány kolísáním magnetismu Země. Jde o to, že magnetismus Země je ovlivněn vzájemným postavením slunce, měsíce a planet, což má vliv na sílu a změny záření i na magnetická a elektrická pole ovzduší. Od toho se pak odvíjí absorpce vodních par a jejich srážení. Podle něj byly kosmické vlivy příčinnou mnoha událostí. Například vybuchnutí Zeppelinu v Lakehurstu vysvětloval touto teorií:

„... Jakmile záření slunce jest silnější, než schopnost země toto záření absorbovat [!], nastává místo ní reflexe, interference mezi paprskami [!] přicházejícími a paprskami [!] odraženými a tu nastává teplo, které přivádí sebou za určitých okolností rostoucí zmenšení vodivosti vzduchu. Na spodní a horní strany této málo vodivé vzdušní vrstvy akumuluje elektřina jednak dole minus nahoře plus tak dlouho, až to napětí probije esobační [!] vrstvu (jako u obvyklých kondensátorů [!]). Tak se stalo, že v Lakehurstu vybuchl Zeppelin, jakmile zněj [!] spustili mokré lano zkrz [!] esobační [!] vrstvu nevodícího vzduchu“⁸⁹

Aby nemohlo dojít k takovému napětí, stačí podle něj zarýt do 4 - 5 metrové hloubky tyč z vodivého kovu, která by měla vyčnívat několik metrů do výšky. Svému příteli Andrietzkyemu dokonce poradil, že když dá na tyč ještě kadmium, přeženou se případné kroupy přes sousedův pozemek. Stejnou funkci jako tyč má podle něj v přírodě strom. V italské rovině, kde nejsou lesy, jsou prý z tohoto důvodu bouřky v létě velmi časté a rychle se opakují.

Do souvislosti dával i zemětřesení v Tichém oceánu, které nastalo ve stejnou dobu, kdy zemřel jejich malý syn Per Vigilius.⁹⁰ V tomto tématu si dobře rozuměl s přítelem JUDr.

⁸⁸ SOA Zámorsk, RA Thunů Choltice, k. 112, horoskop, b. d., od Hanny Staralové pro Leopolda Thun-Hohensteina.

⁸⁹ SOA Zámorsk, RA Thunů Choltice, k. 129, koncept dopisu z 20. 5. 1938 od Leopolda Thun-Hohensteina pro Andrietzkyho.

⁹⁰ SOA Zámorsk, RA Thunů Choltice, k. 129, koncept dopisu z 3. 2. 1938 od Leopolda Thun-Hohensteina pro JUDr. Drachovského.

Drachovským. Ten sám zastával názor, že kosmické i zemské vlivy mají působnost na úrodu, počasí i společenské dění. V říjnu 1936 se zmínil, že stejně jako jsou neobvyklé tyto vlivy, je neobvyklá i úroda. V červenci 1937 Leopoldovi psal, že příčinou bouřek katastrofických rozměrů je zvýšená sluneční činnost. Politické, sociální i hospodářské poměry, o nichž se zmiňoval k 19. květnu 1939, byly podle něho příčinou kosmického neklidu. A podle kosmických prognóz prý klid hned tak nebude.

Leopoldův zájem o kosmologii úzce souvisel s jeho činností v oboru radiestezie a léčitelství. S pomocí astronomických výpočtů kupříkladu určoval, kdy je podle kosmických podmínek vhodné začít s léčbou. Kosmologie měla velký vliv na celý jeho život a tvořila důležitou složku jeho životní filozofie, která se odvíjela od jeho sounáležitosti s přírodou.

4.3. Zemědělská radiestezie

Leopoldův vztah k přírodě se odrazil i v jeho postoji k hospodářství. V roce 1937 se o své názory na zemědělství a průmysl podělil s JUDr. Drachovským. Psal mu, že průmysl nemá tolik odbytišť, proto se propouští, a lidé, kteří žili z práce v průmyslu, nemají na obživu. Vzniklá situace je výsledkem osmdesátileté expanze průmyslu, během níž lidé opustili práci v zemědělství a soustředili se v průmyslových oblastech, které se začaly přelidňovat. Viděl v tom velký problém, protože zemědělství nebylo tak výkonné, aby je uživilo. Řešení se podle něj nabízelo ve zvýšení zemědělské produkce tím, že by se zvýšily výnosy půdy.

„...Tam směřují moje pokusy homöopatického [!] a biologického hnojení; řešení této otázky by celý problém velice ulehčil [!]. Ráz hospodářství by se ovšem silně posunul na stranu naturálního a soběstačného hospodářství. Ale to přijde samo sebou- viz oddlužení. Už starý Bücher mě poukazoval vždy na nesrovnalosti zem. zadlužení se zásadním rázem zemědělské produkce....“⁹¹

Profesor Bücher, o němž se zmínil, Leopolda učil na univerzitě v Lipsku. Jeho přednášky týkající se národohospodářství na Leopolda zřejmě zapůsobily, když si na profesora dokázal vzpomenout i po tolika letech. Svědčí to také o tom, že ho tematika zajímala i přes své počáteční přesvědčení nebýt velkostatkářem. Se svým otcem se zřejmě nakonec usmířil, když mu místo vydědění panství přenechal. Pro Leopolda to od začátku 20. let znamenalo, že se musel starat o prosperitu svých statků. Někdy do této doby bych kladla počátky jeho zájmu o naturální zemědělství, s tím, že základní informace získal již při studiu.

91 SOA Zámorsk, RA Thunů Choltice, k. 129, koncept dopisu z 19. 2. 1936 od Leopolda Thun-Hohensteina pro JUDr. Drachovského.

V problematice se poté vzdělával sám četbou mnoha publikací a článků. Četba ho formovala v jeho názorech na vedení velkostatku, ale i v zemědělských postupech. Metody, které při obdělávání půdy aplikoval, byly zcela v souladu s jeho příslušností k přírodě.

V zemědělské radiestezii Leopold pracoval s periodickou tabulkou prvků. Vysvětleme si jeho základní postup. Princip spočívá především v kladení otázek a kyvadlo na ně odpovídá buď kladně, nebo záporně. Odpovídá-li neutrálně, je třeba otázku pozměnit. Když prováděl nějaký rozbor, označil jednotlivé složky číslicemi nebo písmeny a následně je dohledával. Pokud nastal případ, že nevěděl, kterými složkami je výsledek rozboru ovlivňován, používal nejvšeobecnější šablonu – tzv. přírodní elementy, což je země, voda, vzduch a oheň. Při vyšetřování půdy byla důležitá interpretace pohybů kyvadla. Pohybovalo-li se kolmo k němu, znamenalo to, že je půda neúrodná („mrtvá“). Když dělalo kruhy doleva, pak půdě něco scházelo (byla „nemocná“). V tomto případě používal k dohledání chybějících látek periodickou tabulku prvků. Nad tabulkou pohyboval kyvadlem, a pokud nad některým prvkem začalo kroužit, znamenalo to, že se půdě nedostává tohoto prvku (např. síry). Dále následovala otázka, v jaké formě má prvek zemině dodat (např. síran amonný). Poté si odpočítával jeho množství na hektar půdy. Jakmile se dopracoval k výsledku a kyvadlo začalo kroužit doprava, signalizovalo to ještě nedostatek další látky. Avšak byl-li nález optimální, kyvadlo se již více nepohybovalo.

Co se týče dodávání živin půdě a snahy o co největší úrodnost, pracoval Leopold na principu ekologického⁹² zemědělství. V tomto směru šel i proti tehdejší tradici hluboké orby s cílem co největšího zkypření. Byl odpůrcem přílišné chemizace a zastával „homeopatické“ a biologické hnojení. V tomto směru prováděl na svých pozemcích v Bolzánu experimentování s kamennou moučkou. Jednalo se o směsici jemně rozemletých kamenů, která se přidávala do půdy. Takto namleté kameny se měly v půdě lépe rozkládat. Leopold si na jejich drcení pořídil i stroj. Do půdy v Bolzánu přidával alžírský a marocký fosfát, španělské kyzy⁹³ a různé druhy tuzemských kamenů, křemenců, prahorového vápna a vyvěřelin. K experimentu ho vedl nízký výnos vinice a výskyt škůdců na révách. Pomocí kyvadla tedy provedl rozbor půdy, z čehož zjistil, jaké prvky půdě chybí. Jelikož se jednalo o anorganické prvky, jako chrom či fosfor, bylo podle něho z tohoto důvodu hnojení stájovým hnojem neúčinné. Používání kamenné moučky je jedním ze způsobů minerálního hnojení. V Leopoldově korespondenci se dochovaly objednávky na tabletky fosforu, hořčíku, selenu, chloru či bromu.

⁹² Termín ekologické zemědělství se používá v dnešní době, ale odpovídá jeho přístupu k obdělávání půdy.

⁹³ Kyzy jsou rudné nerosty kovového vzhledu, např. pyrit, chalkopyrit, stanin. Viz PETRÁČKOVÁ, Věra; KRAUS, Jiří et al. *Akademický slovník cizích slov*. Praha: Academia, 2001, s. 445. ISBN 80-200-0982-5.

Jelikož se nejedná o léčiva, používal je zřejmě k minerálnímu hnojení půdy. Leopold si k hnojení objednával i bazaltový prach z Karlových Varů.

Jeho pokusy s kamennou moučkou mu roku 1936 kazily úřady v Bolzánu. Zdejší poštovní úřad nechtěl vydávat jeho zásilky kamenné moučky, které sem zasílal na adresu Marie Murové, ženy svého hospodáře. Po paní Murové poštovní úřad žádal poukázku, ale ty vystavovala italská obchodní komora pouze pro vývoz. Poštovní úřad prý od poukázky nakonec upustil, ale chtěl usnesení ministerské rady. Leopold proto obeslal vyslanectví ČSR v Římě s žádostí, aby mu úřady v jeho práci nekonaly obtíže. Ve své žádosti musel dalekosáhle rozvést důvody, které ho k experimentu vedly, a odkazoval se na jeho důležitost v mezinárodním měřítku. Svě počínání také podložil literaturou, z níž své poznatky čerpal a podle níž se řídil. Rovněž zmínil, že k této otázce se kladně vyslovil i mezinárodní zemědělský ústav v Římě. Jelikož ale cítil, že by i tak mohl mít se svým experimentem potíže, požádal vyslanectví, aby se pokusilo na jeho podporu získat vlivnou italskou osobnost. Dokonce navrhl, aby se pro věc pokusili získat samotného Duceho. Celá záležitost se vyřídila v Leopoldův prospěch a on mohl začít s experimentováním na přelomu let 1936 a 1937.

Nevím, zda se československé vyslanectví v Římě pokusilo zainteresovat Mussoliniho do Leopoldovy záležitosti. Nicméně se o to hrabě Leopold pokusil sám. Zaslal mu dopis zřejmě kolem přelomu let 1938 a 1939.⁹⁴ V dopise se mu představil, uvedl některé společnosti, v nichž byl členem a odkázal se na literaturu a osobnosti, jež se věnují tématice zemědělských pokusů. Vysvětlil mu svou činnost na vinici v Bolzánu a její význam. Nakonec ho požádal, aby převzal ochranu nad jeho výzkumem, při němž se snažil bojovat s neúrodností vinice přírodní cestou.⁹⁵ Jak jeho žádost dopadla, již z pramenů nebylo možné dohledat.

Jeho snaha o zavedení naturálního hospodářství nebyla ojedinělou. Leopold roku 1938 zaslal JUDr. Drachovskému článek z časopisu *Dolomitan*, který pojednával o italských vinařích, kteří stejně jako on bojovali proti přílišnému chemickému zpracování vína. Drachovský se o výsledky Leopoldova minerálního hnojení velmi zajímal.⁹⁶ Roku 1941 Leopolda informoval, že by tento způsob vyživování půdy měl zvážit, neboť zjistil, že ve Spojených státech amerických byly prováděny výzkumy s minerálním hnojením již kolem

⁹⁴ Dopis není datován, ale žádal Duceho o vyjádření, zda je možné v jeho výzkumu pokračovat i v únoru 1939.

⁹⁵ SOA Zámorsk, RA Thunů Choltice, k. 130, koncept dopisu, b. d., od Leopolda Thun-Hohensteina pro Mussoliniho.

⁹⁶ SOA Zámorsk, RA Thunů Choltice, k. 129, dopis z 2. 2. 1937 od JUDr. Drachovského pro Leopolda Thun-Hohensteina.

poloviny 19. století. Výsledky ale nebyly uspokojivé, a tak se od tohoto způsobu upustilo a přešlo se na „zelené“ hnojení.⁹⁷ Leopoldova reakce se bohužel nedochovala.

Další zemědělské pokusy s radiestezií, k nimž byl pozván, prováděl v Lužici či Slezsku. Nepodařilo se mi však zjistit, kým byl pozván a ani jaké experimenty zde prováděl. Kvůli experimentům jezdil i za Dr. Vilémem Büsselbergem, docentem na Vysoké škole technické v Charlottenburgu. Leopold se v zemědělství inspiroval jeho prací *Natürlicher Landbau*.⁹⁸

Jeho ekologické zemědělství neslo i své plody. V létě 1936 se spojil s panem Filipem, ředitelem instituce Filipinum - dům zdraví v Jablonném nad Orlicí. Leopold se od profesora V. Bauera dozvěděl o projektu pana Filipa na zřízení internátu pro mládež v Praze. Měla by se zde léčit řada nemocí, ale jen přírodními prostředky. Pro pana Filipa bylo důležité i správné stravování mládeže a chtěl výrobky, jež by byly z plodin vypěstovaných bez chemických přípravků. Leopoldovi se projekt zamlouval a byl pro spolupráci a panem Filipem. Škoda, že se nezachovalo větší množství korespondence. Oba pánové si podrobnosti zřejmě sdělili při osobním setkání, na němž se spolu domlouvali. Na Leopoldově práci je tedy vidět, že ekologické zemědělství a bio výrobky mají dlouhou tradici.

4.4. Léčitelství

Hrabě Leopold se však nevěnoval jen radiestezií zemědělské, ale i lékařské. Ke své činnosti rovněž používal kyvadlo, ale nejen to. Měl i anatomickou tabulku, na níž byla zobrazena lidská postava z profilu, zezadu a zepředu. Také na ní byly napsány latinské názvy lidského těla a částí mozku, ale i chemické značky některých kovů. Dole bylo i pravítko. Pomocí lékařské radiestezie stanovoval diagnózy. K léčbě užíval zejména homeopatika, bylinky, různé obklady, napařování, apod.

Jeho zájem o léčitelství začal zřejmě v průběhu 20. let. Z 16. února 1925 se zachovala odpověď na jeho žádost, kterou poslal léčebnému ústavu Albertinum v Žamberku. Zřejmě žádal o nějaké chorobopisy, neboť mu je Dr. Bukovský zaslal. Jednalo se o nálezové zprávy tří pacientek. Leopold měl po jejich prostudování do ústavu zaslat návrh na jejich terapii.⁹⁹

⁹⁷ SOA Zámorsk, RA Thunů Choltice, k. 129, dopis z 20. 8. 1941 od JUDr. Drachovského pro Leopolda Thun-Hohensteina.

⁹⁸ SOA Zámorsk, RA Thunů Choltice, k. 101, pasová doložka z 20. 12. 1938, od Leopolda Thun-Hohensteina pro Politickou exposituru v Přelouči.

⁹⁹ SOA Zámorsk, RA Thunů Choltice, k. 129, dopis z 16. 2. 1925 od Dr. Bukovského pro Leopolda Thun-Hohensteina.

Sám však o sobě psal, že s praxí začal až v roce 1932.¹⁰⁰ Bohužel koncept s jeho návrhem na léčbu v pramenné základně není.

Je velice pravděpodobné, že jeho zainteresovanost v této oblasti úzce souvisela s nemocí jeho první manželky, která nakonec zemřela i přes veškerou lékařskou péči. O jeho nedůvěře v lékaře svědčí některá jeho slova. Když měla jeho žena Irene před porodem a neměli k dispozici svou porodní asistentku, vyjádřil se o případném porodu vedeném lékařem takto: „ ... *Bohudík zde máme pro nejhorší případ doktora Bastla ...*“.¹⁰¹ Byl sice rád, že by byl v případě nouze přítomen alespoň lékař, ale nijak nadšený z toho nebyl. Operace zase považoval za smrtelné zákroky.

„ ... *Velice se líbil můj případ, kde jsem vnuka jednoho pražského profesora medicíny uzdravil za 1 týden; měl 6 měsíců po operaci otevřenou ránu a granulom, který 6 měsíců vzdoroval každému lékařskému zákroku a měla být tato závada odstraněna další smrtelnou operací. To jest jen jeden vybraný fakt z celé řady podařených pokusů ...*“¹⁰²

Díky jeho úspěchům přibývali lidé, kteří žádali o jeho pomoc a rady. Jeho dlouholetý přítel JUDr. Drachovský ho požádal, aby pomohl jeho známému Jiráskovi. Vladislav Jirásek měl rakovinu ledviny a prodělal operaci. Rakovina později zasáhla i oblast břicha a plic. Leopold proto na základě radiestezického výzkumu doporučil vhodný způsob léčby, především obklady a ozdravný pobyt v Gasteinu.¹⁰³ Po několika měsících léčby se prý zotavil natolik, že mohl chodit ven a navštěvovat schůze správní rady.

Leopold kromě lidí léčil i zvířata. V dopise, který psal JUDr. Drachovskému, se zmiňuje o tom, jak ve Slatiňanech v březnu 1937 pomocí kyvadla vyléčil strychninem¹⁰⁴ otráveného psa,¹⁰⁵ kterého už měl veterinář za ztraceného. Pejskovi prý pomohlo i to, že ho dal do tepla a udělal mu masáž srdce.¹⁰⁶

Jeho úspěšných případů byla celá řada a jsou velmi poutavé. Zajímavá je i metodika jeho práce. Základem diagnostikování podle něho bylo potlačit sugestivní myšlenky, jenž by mohly vyvstávat například ze zkušeností, a badatel by se spíše měl opírat o symbolickou

¹⁰⁰ SOA Zámorsk, RA Thunů Choltice, k. 101, koncept žádosti z roku 1936 od Leopolda Thun-Hohensteina pro vyslanectví Republiky Československé v Quirinálu v Římě.

¹⁰¹ SOA Zámorsk, RA Thunů Choltice, k. 129, koncept dopisu ze 7. 9. 1937 od Leopolda Thun-Hohensteina pro JUDR. Drachovského.

¹⁰² SOA Zámorsk, RA Thunů Choltice, k. 101, koncept dopisu z května 1937 od Leopolda Thun-Hohensteina pro nejmenovaného profesora (zřejmě se jednalo o JUDR. Drachovského).

¹⁰³ Gastein je lázeňské město, které leží v Rakousku, konkrétně ve spolkové zemi Salzbursko.

¹⁰⁴ Strychnin je prudce jedovatý alkaloid obsažený v semenech stromu rodu kulčiba (Strychnest), používaný též v lékařství, hl. účinný prostředek k hubení hlodavců. Viz PETRÁČKOVÁ, Věra; KRAUS, Jiří et al. *Akademický slovník cizích slov*. Praha: Academia, 2001, s. 715. ISBN 80-200-0982-5.

¹⁰⁵ Pes byl inženýra Staného, který pracoval jako sekretář knížete Augspurga.

¹⁰⁶ SOA Zámorsk, RA Thunů Choltice, k. 129, koncept dopisu z 29. 5. 1937 od Leopolda Thun-Hohensteina pro JUDR. Drachovského.

analýzu dějů, jež se odehrává v jeho fantazii. Pokud by se tím neřídil, mohlo by dojít k řetězu omylů.¹⁰⁷ Důležité bylo soustředit se na daný předmět, čímž se prý dostával do elektromagnetického spojení se zářením tohoto předmětu. Na tom pak spočívala metoda perspektivy¹⁰⁸ a distance,¹⁰⁹ kterou kromě něj ovládal i Mudr. Heermann z německého města Kasselu, abbé Mermet¹¹⁰ ze švýcarské vesnice Jussy, Dr. Peintka z českého městečka Levína a prof. Saxer ze švýcarského města Ženevy. Při určování diagnózy používal anatomickou tabulku. Siluety sloužily k lokalizaci problému. Pravítko měl k tomu, aby s jeho pomocí stanovil léčbu. Nejprve si pod čísla představil, čím bude nemoc léčit - např. číslo 1 bylo Sepdelen, číslo 2 představovalo byliny, číslo 3 homeopatii, číslo 4 minerální vody. Když kyvadlo ukázalo č. 1, znamenalo to léčbu Sepdelenem. Jelikož se Sepdelen vyráběl ve 12 typech, musel pak určit, který z nich má použít. Každý typ Sepdeleny se vyráběl ve třech různých koncentracích. Normální si označil jako č. 1, silný jako č. 2 a velmi silný jako č. 3. Poté na pravítku určil gramáž, množství vody a její teplotu. Následně zjistil, kolikrát denně se má přípravek podávat, v kolik hodin a jak dlouho má léčba trvat. Případně ještě určoval, zda se dávky mají zvyšovat či snižovat v průběhu léčby. Po ukončení léčby kyvadlo podle otáček ukazovalo, jaký je stav pacienta.¹¹¹

Hrabě Leopold ordinoval velké množství léčebných přípravků a kúr. Vše se odvíjelo od pacientovy diagnózy. Často doporučoval již zmíněný Sepdelen. Tento medikament se skládal ze směsice solí, sody a kyselin. Podporoval hojení a detoxikaci organismu. Jeho účinku odpovídal i název. Sepdelen se skládá z latinského slova „deleo“ (ničit) a z řeckého „sepo“ (hnít). Léčivo bylo hojně využíváno lékaři i léčiteli. Zakladatelem sepdelenové léčby byl chemik a přírodovědec Alexander Müller. Sepdelen se používal tak, že se nechal rozpustit ve vodě a vypil se. Na trhu bylo celkem 12 typů a prodávaly se až do 90. let 20. století. V této době byl lék zakázán, jelikož se dostal na seznam drog. Sepdelen 7 byl povolen několik let po zákazu – v roce 2004. Tento typ působí na játra, žlučník a metabolické procesy.¹¹² Leopold

¹⁰⁷ SOA Zámorsk, RA Thunů Choltice, k. 129, koncept dopisu z 12. 10. 1936 od Leopolda Thun-Hohensteina pro JUDr. Drachovského.

¹⁰⁸ Je to konvenční způsob vidění a zobrazování skutečnosti spojené s řešením významových vztahů. Viz PETRÁČKOVÁ, Věra; KRAUS, Jiří et al. *Akademický slovník cizích slov*. Praha: Academia, 2001, s. 586. ISBN 80-200-0982-5.

¹⁰⁹ Znamená to zachování zdrženlivosti ve vztahu k vlastní osobě. Viz PETRÁČKOVÁ, Věra; KRAUS, Jiří et al. *Akademický slovník cizích slov*. Praha: Academia, 2001, s. 171. ISBN 80-200-0982-5.

¹¹⁰ Je o něm známo, že pracoval ve své pracovně spíše než v terénu. K práci používal své kapesní hodinky na řetízku, které mu sloužily jako pendl. Dále používal přesné plány, nákresy nebo fotografie míst, o nichž měl zjišťovat potřebné informace. Viz REJDÁK, Zdeněk; DRBAL, Karel. *Perspektivy telepatie: slavné psychotronické fenomény 20. století*. Praha: Eminent, 2000, s. 169. ISBN 80-85876-08-6.

¹¹¹ SOA Zámorsk, RA Choltice, k. 129, koncept dopisu z 19. 11. 1937 plukovníkovi Ducháčkovi od Leopolda Thun-Hohensteina.

¹¹² Dostupné z WWW: <<http://www.sepdelen.de/de/aktuelles/presse.php?id=15>>. [cit. 2011-02-27]

naordinoval Sepdelen například paní domácí plukovníka Ducháčka, svému tchánovi od jeho ženy Irene nebo rektorovi Univerzity Hradec Králové Hugovi Doskočilovi. Kromě pití roztoku Sepdelenu doporučoval i jeho vtírání do postižených míst. Například plk. Ducháčkovi doporučil, aby si jej vtíral do kostrče.

Leopold si také oblíbil magnetizaci. Proces magnetizace spočíval v tom, že magnetizér¹¹³ působil na postiženou část těla. Vnitřní stranou levé dlaně se přejíždělo přes dané místo několik minut. Pak se na toto místo vetřel například alkoholový extrakt z bylinek. Tuto léčbu doporučil kupříkladu plukovníkovi Ducháčkovi. Magnetizací léčil i sám sebe. Dělal to podle doporučení pana von Altrocka. Každý den si celou páteř zobrazoval kyvadlem, kterého se dotýkal vnitřní plochou levé ruky a pravou ruku zvedl jako anténu. Takto prý setrval 2 minuty a cítil u toho proudění sil. Inspiraci v magnetizaci čerpal také z literatury. Jmenujme kupříkladu *Magnetismus das Urheilmittel* od Rudolfa Tettera.

Kuriózní byla léčba, kterou doporučil otci inženýra Hurta, jenž podstoupil operaci střevního nádoru.

„... Hodil jsem ze studii causa na tento případ kývadlem [!] a našel jsem mícha [!] nahoře u mozku počínaje až dolu [!] přibližně až k 23 páru tam vystupujících nervů nedávají normální výkyv (točení do prava [!]) nýbrž slabě do levého směru směřující přímku, od tamtud' [!] se mě to přenáší na tlusté střevo v pravo [!] stoupající a následující jeho úsek příčný. Porucha má původ v degeneraci míchy a nervového systému [!] pravděpodobně hereditární. Hledal jsem tedy bližší kvalifikaci vady a našel jsem že starému Hurtovi chybí hormony druhu zvířecího. Pokračoval jsem ve výzkumu a našel jsem je v lýtku telecím. Opatřil jsem si u řezníka patričný [!] materiál a vypraeparoval [!] jsem tam kus který se mě zdál pro tento účel vhodný a zpopelnil jsem ho. Jako vhodné medium jsem našel pravý čistý ocet 200 cm³ pro celé množství popela, který jest po 5 hodinách k potřebě vhodný, popel tam může zůstat. Therapie [!] by pozůstávala v tom, že by se vetřelo denně dvakrát v 16 a 17 hodin odpoledne po každé 15 kapek do důlku nad vazem na okraji vlasů a to celých 7 dní a dalších 7 dní totéž jen jednou 15 kapek vždy v 17 hodin odpoledne....“¹¹⁴

Tento postup převzal od lékaře Alexandra Heermanna. Nechal se inspirovat i jeho jinými názory a myšlenkami. Například tím, že člověk je z kamene, rostlin a zvířecích hormonů. Leopold si proto kameny někdy sbíral a říkal jim živoucí kameny, protože na ně

¹¹³ Magnetizér definován jako člověk, který léčí pomocí magnetismu, tedy prostřednictvím schopnosti živého těla léčivě působit na jiné organismy. Magnetizér většinou přikládá ruku na nemocné místo nebo u něj rukou pohybuje. Viz PETRÁČKOVÁ, Věra; KRAUS, Jiří et al. *Akademický slovník cizích slov*. Praha: Academia, 2001, s. 472. ISBN 80-200-0982-5.

¹¹⁴ SOA Zámorsk, RA Choltice, k. 129, koncept dopisu, b. d., od Leopolda Thun Hohensteina pro Jiřího Diviše.

kyvadlo reagovalo krouživými pohyby. Tyto kameny prý vitalizují vodu a tu by si člověk měl vtírat do důlku na týle a do kostrče. Některé jeho činnosti a filozofie v léčitelství jsou velmi zajímavé a v budoucnu by bylo možné jeho činnost porovnat s literaturou, kterou četl a zjistit tak, co ho ovlivňovalo, co převzal, co si upravil a co byl jeho přínos.

4.5. Přednášková a publikační činnost

O své činnosti přednášel na kongresech v Německu. Ve dnech 15. – 17. května 1937 se zúčastnil kongresu „Pendel und Erfahrung“, který se konal v Norimberku. Kromě něj tam byli i Rakušané, Švýcaři, Francouzi a Švédové. Zaznělo zde množství přednášek. Jmenujme si alespoň některé z nich, abychom lépe ilustrovali tematiku, na níž byl kongres zaměřen. Abbé Mermet měl referát „Comment j'opère“, jenž přednesl jeho zástupce Saxer. Dr. Roux Vichy přednesl příspěvek „Diagnosa nemocí“, Schradin Nürnberg přispěl referátem „Diagnostische Erfahrungen von 25 Jahren“ a zazněla také přednáška faráře Bolteho Wisenfelda „Vorraussetzungen des Pendels“. Leopold se ke jmenovaným referátům stavěl souhlasně a ke všem pronesl řeč. Jeho příspěvek se týkal léčitelství. Mluvil o případu vnuka pražského profesora medicíny, kterému dokázal za týden vyléčit otevřenou ránu, zatímco lékaři si s tím 6 měsíců nevěděli rady. Mezinárodně prý velice dobře uspěl a „bylo tam hodně tajných pozorovatelů z Berlína, kteří se vraceli [!] otevřenou hubou domů, snad se jim ještě dnes nezavřela...“.¹¹⁵

Kromě tohoto setkání se Leopold ještě v roce 1937¹¹⁶ zúčastnil přednášek pořádaných od Gesellschaft für Wissenschaftliche Pendelforschung v Saal an der Donau.¹¹⁷ Zde mluvil o používání kyvadla v zemědělství, při lidské výživě a o systematické vyšetřování nemocí.¹¹⁸

O několik let později se účastnil další konference pořádané touto společností. Ta se konala 3. a 4. února 1940 v Norimberku. I toto setkání bylo zaměřeno na radiestezii, o čemž vypovídá již název společnosti. Přednášky „Wünschelrute, Siderisches Pendel, elektromagnetische Wellen“ měl Paul E. Dobler. Ludwig Straniak přednesl „Elektromagnetische Wellen oder Achte Naturkraft“. Dr. Manlicher měl referát „Vom Fortschritt in der Technik der Entstörung schädlicher Bodenstrahlungen. Aus meiner Arbeit.“ Dále ústy Greta Commerové zazněla přednáška „Aus der Aggregatforschung. Bericht über

¹¹⁵ SOA Zámorsk, RA Thunů Choltice, k. 101, koncept dopisu z května 1937 od Leopolda Thun-Hohensteina pro nejmenovaného profesora (zřejmě se jednalo o JUDr. Drachovského).

¹¹⁶ Z datace dopisu k 7. 9. 1937 a z jeho slov, že se právě vrátil ze Saal a/d Donau lze usuzovat, že konference proběhla přibližně v 1. týdnu září 1937.

¹¹⁷ Městečko JV od Regensburgu, spolková země Bavorsko, stát Německo.

¹¹⁸ SOA Zámorsk, RA Thunů Choltice, k. 129, koncept dopisu 7. 9. 1937 od Leopolda Thun-Hohensteina pro JUDr. Drachovského.

die Gemeinschaftsarbeit mit Heilpraktiker Johannes Boldt.“ Referát měl ještě Dr. Heermann – „Über meine Arbeiten der letzten Monate. Richtlinien für die praktische Arbeit der Jetztzeit.“ Leopold promluvil na téma „Wegweisung“.¹¹⁹ Mluvil tedy o návodu, jak postupovat. Bohužel se mi však v pramenech nepodařilo dohledat žádný doklad o obsahu jeho řeči, a ani čeho se měly jeho instrukce týkat. Mohlo se jednat o rady, jak správně používat kyvadlo, jak interpretovat jeho pohyby a jak postupovat při řešení problému.

Kromě přednášení na konferencích se věnoval i publikační činnosti, v čemž ho hodně podporovali jeho přátelé a známí. JUDr. Drachovský ho neustále nabádal, aby pracoval vědecky a své poznatky, vydané články i korespondenci systematicky shromažďoval. Leopold napsal o radiestezii několik článků. Byly otištěny například v časopise *Bebauet die Erde* nebo *W. Pendelforschung*. Roku 1936 mu v 8. čísle *Bebauet die Erde* vyšly 2 články. Leopold se při jejich psaní vycházel z výstavy „Natur und Mensch“, která se konala v témže roce v Norimberku. Bohužel se mi nepodařilo zjistit jejich název. Výtisky tohoto časopisu jsou však k dispozici v Deutsche National Bibliothek. O člancích, jež měl uveřejňovat v časopise *W. Pendelforschung* se mi nepodařilo dohledat nic bližšího.

O jeho příspěvky měla roku 1937 zájem i redakce českého sborníku nauk psychických *Medium*. O časopise Leopold uvádí, že redaktorem byl K. Mikolášek a vydavatelem O. Janáček. Z toho lze usoudit, že se jednalo o časopis *Medium: měsíčník věnovaný okultismu, spiritismu, magii, astrologii, alchymii a praktickým naukám psychickým*. Tento časopis vycházel v letech 1933 – 1940. Nejprve ho vydával A. Kodyn a po něm právě O. Janáček. Hrabě Leopold o tom psal JUDr. Drachovskému a žádal ho o radu, zda má do časopisu přispívat. Časopis, jak zjistil, se věnoval výkladu snů, vzniku vesmíru, životnímu magnetismu, astrologii, telepatii, jasnozření, novodobému spiritismu apod. Podle něj radiestezie do tohoto oboru nepatřila, neboť na ni nepohlížel jako na okultistickou vědu. S ohledem na svou práci ji bral jako vědu seriózní. JUDr. Drachovský časopis neznal a varoval Leopolda, aby si dával pozor, kam své příspěvky posílá. O časopise se dokonce domníval, že vznikl „... z moderního odstupu od materialismu a návratu k psychickým vědám, což zejména pěstují ti, kdož opustili rozumnou půdu náboženství, a nebo zase ti, kdož by si nějak chtěli odůvodniti návrat ...“.¹²⁰ Drachovský s Leopoldem souhlasil v tom, že Leopoldovy pokusy do tohoto časopisu nepatří. Místo toho mu doporučil kontaktovat

¹¹⁹ SOA Zámorsk, RA Thunů Choltice, k. 112, pozvánka, b. d. (zřejmě leden 1940), od Gesellschaft für Wissenschaftliche Pendelforschung pro Leopolda Thun-Hohensteina.

¹²⁰ SOA Zámorsk, RA Thunů Choltice, k. 129, dopis z 15. 11. 1937 od JUDr. Drachovského pro Leopolda Thun-Hohensteina.

profesora Parmu a profesora Jelínka,¹²¹ kteří by mu mohli pomoci práci zorganizovat. Pak by mohl připravit nějaké články, kterými by veřejnost s radiestézií a jejími výsledky seznámil. S profesorem Jelínkem se Leopold skutečně spojil a oba si dopisovali o svých zemědělských pokusech, na nichž pracovali.

Z jeho publikační činnosti vzešel také příspěvek *Zur Erkenntnistheorie* do knihy *Radiästhesie in Theorie und Praxis: Beiträge zum Problem d. Pendelforschung*. Na knize spolupracoval s Christoffem Dietrichem, který byl editorem této publikace. O radiestézii rovněž vydal brožuru *Die Natur der Radiästhesie: zum Problem der geistigen Erneuerung den Gegenwart*. Tři její výtisky zaslal 19. února 1941 Hitlerovi. Hitlerův zplnomocněnec Dr. W. Koeppen je předal prof. Baeumlerovi, aby se tím zabýval.¹²² Alfred Baeumler byl jedním z předních ideologických tvůrců nacismu. K legitimizaci nacismu využil filozofii Nietzscheho. Leopoldova brožura *Die Natur der Radiästhesie* byla součástí edice *Beiträge zur Radiästhesie* jako sešit č. 9.¹²³ Měla 36 stran, byla tištěna jako rukopis a vydalo ji Deutsche Druckerei v Praze roku 1941 pod záštitou Deutsche Gesellschaft für Radiästhesie. Její výtisk je k dispozici v Národní knihovně v Praze. Zde bych chtěla upozornit, že tato publikace je v katalogu chybně přiřazena Leopoldovi Leovi Thun-Hohensteinovi, který žil v letech 1811 – 1888 a byl příslušníkem děčínské větve rodu. Stal se členem výboru Národního muzea a jedním ze zakladatelů Matice české. Roku 1848 byl prezidentem zemské vlády v Čechách, vzápětí však byl odvolán a místo toho byl r. 1849 jmenován ministrem školství. Z funkce odešel po vydání říjnového diplomu. Byl sice literárně činným, ale jeho práce se týkala spíše dějin české literatury, panslavismu či politické situace. V žádném případě se však nevěnoval radiestézii. K pochybení zřejmě došlo z nepozornosti nebo z neznalosti. V katalogu je napsáno, že publikace byla vydána roku 1941, vydalo ji Deutsche Gesellschaft für Radiästhesie v Praze a byla tištěna jako rukopis. Navíc je u ní napsáno „von Leopold Thun-Hohenstein“. Zřejmě zde hrála roli podobnost jmen. Přes to mi ale není jasné, proč byla brožura přiřazena Leopoldovi Leovi. Ten zemřel několik desetiletí předtím, než byla brožura vůbec vydána. Tento časový rozdíl je poněkud markantní a je nepochopitelné, jak mohl být přehlédnut. Věřím však, že tento omyl bude brzy napraven. Publikaci jsem vyhledala také v Deutsche National Bibliothek a v Staatsbibliothek zu Berlin. V jejich katalozích je autor

¹²¹ Prováděl pokusy ve 40. letech spolu s panem Tomalou. Jejich pokusy spočívaly v používání proutku a lepenky s otvorem. Otvor různě zakrývali, a tím ovlivňovali reakci proutku. V závislosti na velikosti otvoru na proutek působil pouze některý kov (např. zlato, měď apod.). Viz REJDÁK, Zdeněk; DRBAL, Karel. *Perspektivy telepatie: slavné psychotronické fenomény 20. století*. Praha: Eminent, 2000, s. 176. ISBN 80-85876-08-6.

¹²² SOA Zámorsk, RA Thunů Choltice, k. 130, dopis z 27. 2. 1941 od Dr. W. Koeppena pro Leopolda Thun-Hohensteina.

¹²³ Celkem jich mělo být 10.

uveden správně, a to mají k dispozici rovněž publikace od Leopolda Lea Thun-Hohensteina. Bylo by velice zajímavé Leopoldovy články a brožuru přečíst a porovnat s literaturou, kterou četl a zjistit, čím a kým se ve své práci nechal ovlivnit. Toto však není možné řešit v rámci mé bakalářské práce, a proto bych se této problematice ráda věnovala v budoucnu.

4.6. Společnost a esoterické vědy

Vzhledem k tomu, že není k dispozici žádná seriózní literatura, která by se zabývala pohledem společnosti na okultismus v 1. polovině 20. století, snažila jsem o jeho vydedukování z dochovaných pramenů, jež se váží k osobnosti hraběte Leopolda Thun-Hohensteina.

Začneme u Leopoldových přátel a známých. Někteří z nich se o esoterické vědy rovněž zajímali a psali si s ním o svých názorech, postojích a postřezích. Kupříkladu plk. Ducháček byl Leopoldovou prací natolik ovlivněn, že se začal zabývat lékařskou radiestezií a léčitelstvím. Žádal ho v tomto oboru o rady a doporučení literatury. V prosinci 1938 mu napsal: „...*Škoda, že jsem se o Vás již dříve nedozvěděl. O co jsem mohl býti duševně bohatší. Ovšem lepší pozdě, čem [!] nikdy...*“.¹²⁴

Ne všichni však bezmezně věřili ve vědeckost radiestezie. Jisté pochybnosti měl jeho dlouholetý přítel JUDr. Drachovský. Výsledky radiestezie považoval za velmi zajímavé. Serióznost práce viděl v tom, že měla být systematická, její výsledky by se měly publikovat a měly by být ověřitelné. Co se týče publikování, měl by Leopold dát dohromady roztroušenou korespondenci a jednotlivé diskuze s návštěvami a na jejich základě sepsat knihu. Drachovský sám věřil, že kosmické i zemské úkazy působí na člověka i světové dějiny. Jenže to není vědecky ověřené, a tak by se Leopoldova kniha setkala s polemikou. Dalším sporným bodem by byly duševní procesy, neboť na ně nelze aplikovat přírodovědné metody. Na druhou stranu by publikace měla velký význam pro národohospodářství.¹²⁵

Kromě zdrženlivých postojů existovaly i postoje zcela nesouhlasné a odmítavé. S metodou perspektivy a distance, o níž jsem se výše zmínila, měl prý Leopold i s ostatními badateli mnoho výsledků, jenže jim je „...*pro všeobecně rozšířenou vědeckou metodu [!]*“.

¹²⁴ SOA Zámorsk, RA Thunů Choltice, k. 129, dopis z 30. 12. 1938 od plk. Josefa Ducháčka pro Leopolda Thun-Hohensteina.

¹²⁵ SOA Zámorsk, RA Thunů Choltice, k. 129, dopis z 14. 10. 1940 od plk. Josefa Ducháčka pro Leopolda Thun-Hohensteina.

*tak zvanou „skepsi“, kterou ještě nikdo ničeho nevybádal, nikdo nevěří a považují nás za fantasy neb podvodníky - ovšem neprávem...“.*¹²⁶

Z uvedených příkladů lze soudit, že stejně jako je tomu v dnešní době, i v časech Leopoldova života měla společnost na esoterické vědy různé mínění. Existovali lidé, kteří se s nimi zcela ztotožňovali. Někteří pochybovali, jiní nevěřili a další vystupovali zásadně proti a považovali vyznavače těchto věd za blázny nebo v lepším případě za podvodníky.

¹²⁶ SOA Zámorsk, RA Thunů Choltice, k. 129, koncept dopisu z 28. 5. 1937 od Leopolda Thun-Hohensteina pro JUDr. Drachovského.

5. Nacismus a okultismus

V předcházející kapitole jsme si představili esoterické zájmy hraběte Leopolda a zajímalo by mne, zda u Leopolda byla nějaká souvislost mezi zájmem o okultní vědy a přihlášením se k ideologii nacismu. Abychom dokázali spojitost lépe odkrýt, nemůžeme si tuto kapitolu rozdělit na jednotlivé vědy, neboť jsou spolu úzce propojené a vychází z nich Leopoldův jednotný myšlenkový komplex, který je třeba analyzovat jako celek. Leopoldův komplex idejí bychom mohli označit termínem „naturfilozofie“, jak to již učinil Milan Skřivánek v inventáři. Lépe vyjádřit Leopoldovu životní filozofii snad ani nelze. Jeho „naturfilozofie“ byla syntézou jeho myšlenek a postřehů z oblasti kosmologie, radiestezie a léčitelství. Podstatnou část rovněž tvořily úvahy o lidské duši a příslušnost člověka k přírodě. K rozeznání souvislostí mezi esoterikou, resp. okultismem, a nacismem je třeba srovnat Leopoldovy myšlenky a postřehy s hnutími, jež nacismus ovlivnila.

Na okultní kořeny nacionálního socialismu poukazuje například George Lachman Mosse či Nicholas Goodrick-Clarke. Oba se ve svých pracích zaměřili především na oblast Německa a Rakouska. George Lachman Mosse uvádí, že jejich počátky můžeme hledat již kolem roku 1890, kdy Evropu zasáhla vlna neoromantismu. Neoromantismus se objevil jako reakce proti pozitivismu. V Německu se zakořenil poměrně hluboko a byl svázán s vírou v přírodní kosmickou životní sílu, která může být pochopena prostřednictvím okultismu. Celá ideologie byla založena na slávě árijské minulosti, která obratem nabyla romantických a mystických interpretací.¹²⁷ Tuto ideologii spojenou s německou minulostí lze vidět v myšlenkách některých mužů. Mosse vybral např. Paula de Lagarda (1827 – 1891), Julia Langbehna (1851 – 1907) či Alfreda Schulera (1865 – 1923). Jejich díla publikoval německý vydavatel Eugen Diederichs. Diederichs poznamenal, že obraz světa musí být chápán prostřednictvím intuice, která je blízko k přírodě.¹²⁸ Hnutí tedy bylo založeno na blízkosti k přírodě. Ludwig Klages, mnichovský filozof, k tomu řekl, že moderní civilizace utopila duši člověka. Jedinou únikovou cestou pro ty, kteří přináleželi k přírodě, byl návrat k matce zemi. Podle Mosse takové myšlenky přirozeně vedly k prohloubení kultu zemědělce. V opozici k zemědělskému životu bylo město, jež bylo sídlem chladného racionalismu. Po celé 19. století se lidem doporučoval útek do nedotčené krajiny, pryč od společnosti, která se rychle

¹²⁷ MOSSE, G. L. The Mystical Origins of National Socialism. In *Journal of the History of Ideas*, r. 22, č. 1, s. 81. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 1961.

¹²⁸ MOSSE, G. L. The Mystical Origins of National Socialism. In *Journal of the History of Ideas*, r. 22, č. 1, s. 82. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 1961.

industrializovala a urbanizovala.¹²⁹ Hnutí zastávalo teorii, že by každý dělník měl dostat svůj díl půdy a opodstatnění hledalo v tom, že tovární práce člověka zbavila důležitého kontaktu s přírodou.¹³⁰ Nicholas Goodrick-Clarke spojuje podobné myšlenky s ariosofy Guidem von Listem či Jörgem Lanzem von Liebenfeldsem. Ti byli ve svých postojích ovlivněni katolicismem, přespříliš rychlým rozvojem měst a průmyslu, střetem německých a slovanských zájmů a rakouským pangermánským hnutím.¹³¹ Ariosofové vůči modernizaci zaujímali zamítavý postoj, neboť expanze měst a průmyslu ničila tradiční společenství a ohrožovala jejich postavení. Důsledkem těchto postojů bylo zavrhování liberalismu a racionalismu.¹³²

Mosse poukazuje na to, že pro „neoromantiky“ příroda nepředstavovala jediný způsob lidské obrody a vitality. Základní roli v hnutí hrál mysticismus spojený s obavou o lidskou duši, která byla ztělesněním kosmické životní síly. Julius Langbehn citoval Schillerovu práci, že je to duše, co tvoří tělo a přidal k tomu, že vnější forma těla je odrazem jeho vnitřního života. Portrétista Burger-Villingen tvrdil, že důležité je pochopit povahu lidského osudu, což záleží na lidské duši.¹³³ Diederichs napsal, že historie nikdy neodpovídá realitě, ale je jen zahušťovadlem životního toku událostí (v jednom bodě nebo místě), jimiž se univerzálně platné zákony života stanou viditelné v realitě. Od té doby, kdy duše vzešla z povahy vnitřní substance života, může být historie nahlížena pouze skrz duši. Tato víra v životní sílu byla jakýmsi druhem kosmického náboženství. Kniha *Urwelt* (Prehistorický svět) od Ernesta Daquého byla často zdrojem inspirace pro ty, kdož uznávaly intuitivní proniknutí do těchto životních sil, jež ovlivňovaly psychickou povahu člověka. Paul de Lagarde tvrdil, že pouze ti lidé, kteří byli nejbližší přírodě, mohou prostřednictvím svých duší vnitřní, kosmickou životní sílu, která tvoří věčnost.

Guido von List to spojil se slávou árijské minulosti. Příroda podle něj byla význačným božím vodítkem a z ní plynula životní síla. Cokoli bylo blíže přírodě, mohlo být blíže pravdě. List věřil, že árijská minulost byla nejryzejším projevem této vnitřní síly. Byla nejbližší přírodě a tudíž nejvzdálenější od nepřirozenosti – od moderního materialismu a

¹²⁹ MOSSE, G. L. The Mystical Origins of National Socialism. In *Journal of the History of Ideas*, r. 22, č. 1, s. 83. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 1961

¹³⁰ MOSSE, G. L. The Mystical Origins of National Socialism. In *Journal of the History of Ideas*, r. 22, č. 1, s. 90. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 1961.

¹³¹ GOODRICK-CLARKE, Nicholas. *Okultní kořeny nacismu*. Praha: Eminent, 2005, s. 18. ISBN 80-7281-278-6.

¹³² GOODRICK-CLARKE, Nicholas. *Okultní kořeny nacismu*. Praha: Eminent, 2005, s. 21. ISBN 80-7281-278-6.

¹³³ MOSSE, G. L. The Mystical Origins of National Socialism. In *Journal of the History of Ideas*, r. 22, č. 1, s. 83. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 1961.

racionalismu.¹³⁴ Pro Schulera byla vnitřní životní síla totožná se silou krve, což bylo společné i pro jiné autory. Schuler věřil, že životní síla může být ovlivněna spiritualismem. Ideologie tohoto hnutí měla přímou spojitost se spiritualistickými a okultními hnutími, která byla v módě před koncem 19. století. Tyto vazby se týkaly především theozofie. V Německu byla víra v životní sílu ztělesněna v krvi stejně jako kosmické náboženství.¹³⁵ Franz Hartmann zastával názor, že slunce je vnějším projevem neviditelné duševní síly.¹³⁶ Eugen Diederichs v Jeně roku 1910 založil tzv. kruh Sera. Jeho symbolem byla červená a zlatá vlajka se sluncem jako hlavním bodem. Slunce pro něj bylo stvořitelem života a bylo i ujištěním primární důležitosti kosmických sil, které podkládají celou skutečnost.

Na stránkách časopisu *Prana*, kam přispíval např. Franz Hartmann, Lanz von Liebenfelds či Guido von List, lze najít myšlenky týkající se jídla a medicíny. Lékařská věda byla zavrhována ve prospěch spirituálního léčení a požívání masa prý bránilo nejen duševnímu růstu, ale i pochopení přírody a životní síly.¹³⁷ Totožný postoj k vegetariánství zaujímal i Rudolf Steiner, který byl zpočátku členem thesofického hnutí od roku 1902 i generálním tajemníkem berlínského ústředí Německé thesofické společnosti, ale na začátku 20. století se dostal do střetu s Annie Besantovou, která se přikláněla k hinduistické orientaci, kdežto Steiner jevil zájem o křesťanskou mystiku. Hnutí kvůli sporu opustil a roku 1912 založil Antroposofickou společnost.¹³⁸ Podle jeho názoru požíváním masa člověk část svého organismu ochromuje či usmrcuje, a když pak pronikne do tajů antroposofie a stane se vnitřně pohyblivým (lidské orgány se oprostí od své vzájemné závislosti a osamostatňují se), cítí se tento člověk nemocný.¹³⁹

Pro mnohé zastánce hnutí šla v německé minulosti válka ruku v ruce s individuálním vývojem. Válka měla být vedena proti nepříteli a tím hlavním byl židovský národ.¹⁴⁰ Nenávist k židům často vedla k rozpolcenému postoji ke křesťanství. Někteří ho neodmítali celkově, ale obraceli se k protestantismu. Jiní se snažili Krista zpochybnit jako historickou osobu – např. Alfred Drews. Někdy se objevovala i teorie, která Krista viděla jako nejdůležitějšího

¹³⁴ MOSSE, G. L. The Mystical Origins of National Socialism. In *Journal of the History of Ideas*, r. 22, č. 1, s. 84. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 1961.

¹³⁵ MOSSE, G. L. The Mystical Origins of National Socialism. In *Journal of the History of Ideas*, r. 22, č. 1, s. 85. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 1961.

¹³⁶ MOSSE, G. L. The Mystical Origins of National Socialism. In *Journal of the History of Ideas*, r. 22, č. 1, s. 86. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 1961.

¹³⁷ MOSSE, G. L. The Mystical Origins of National Socialism. In *Journal of the History of Ideas*, r. 22, č. 1, s. 87. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 1961.

¹³⁸ GOODRICK-CLARKE, Nicholas. *Okultní kořeny nacismu*. Praha: Eminent, 2005, s. 48. ISBN 80-7281-278-6.

¹³⁹ STEINER, Rudolf. *Okultní vývoj člověka*. Olomouc: Michael, 1999, s. 22-27. ISBN 80-901772-9-8.

¹⁴⁰ MOSSE, G. L. The Mystical Origins of National Socialism. In *Journal of the History of Ideas*, r. 22, č. 1, s. 91. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 1961.

zasvěcence v německé moudrosti (Schuler) či se ho snažili asimilovat s konceptem životní síly (Diederichs, Langbehn). Houston Stewart Chamberlain nebo Langbehn se na Krista dívali jako na árijský prototyp.¹⁴¹ Tito muži spojením Krista s duchem života árijců chtěli vytvořit národní náboženství.¹⁴² Nicholas Goodrick-Clarke uvádí, že luteránství odráželo pochybnosti přívrženců pangermanismu v Rakousku. Přestoupení na luteránství tak vyjadřovalo nevoli vůči mnohonárodní monarchii. Na přelomu 19. a 20. století bylo v Rakousku přibližně 10000 konvertitů a více než polovina byla z Čech.¹⁴³ Nicholas Goodrick-Clarke dále poukázal na to, že někteří okultisté chtěli objevy přírodních věd zharmonizovat s náboženstvím.¹⁴⁴

Ze všech těchto myšlenek nacionalismus při svém ideologickém formování čerpal. Ideologičtí architekti nacismu je dokázali rozvést do hrůzných rozměrů. Vznikly z toho představy o vytvoření elity nadlidí, likvidaci podřadných ras a stvoření nového světového řádu pod německou taktovkou.¹⁴⁵

Když konfrontujeme tyto okultismem prochnuté myšlenky s těmi Leopoldovými, zjistíme, že jsou si v mnohém podobné. Leopoldova filozofie se odvíjela především od sounáležitosti člověka s přírodou. Rovněž hlásal návrat k zemědělství, a to ekologickému, a odklon od umělé expanze průmyslu a urbanizace. Jeho myšlenky se zaměřovaly i na lidskou duši, o čemž pojednávalo jedno z jeho děl. Jedná se o dvacetistránkovou práci, o níž napsal v dopise JUDr. Drachovskému roku 1940.

„...Frobenius Paideuma, který napsal pokus o novou nauku duševní a rozeznává ve vývinu lidstva tři stupně (jako Bücher) podvědomý – primitivní, pak nadvědomý – intelektuální a třetí, který teprve má uskutečnit synthesu [!] mezi prvním a druhým stavem. Daqué Urvelt, Sage & Menschheit se v tom zmiňuje v druhé části – Methaphysiká. O tom jsem splodil [!] práci o 20 ti stránek [!], kde pak cituji C. G. Junga „Menschentypen“ a provádím čtenáře na základě theorie [!] Frobenia historií lidské duše až k Schillerovi a cituji také odchýlné vývinu v orientě (Tapas, Yoga). Konstatiji [!] jak totožnost toho duševního stavu „Tapas“ zvaného se stavy autosugesce dle prof. Baudoina v Ženevě, stav, který byl nesčítelněkrát [!] oběven [!] na západě vždy pod jiným jménem. Končím pak citáty z Hegelovy

¹⁴¹ MOSSE, G. L. The Mystical Origins of National Socialism. In *Journal of the History of Ideas*, r. 22, č. 1, s. 92. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 1961.

¹⁴² MOSSE, G. L. The Mystical Origins of National Socialism. In *Journal of the History of Ideas*, r. 22, č. 1, s. 93. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 1961.

¹⁴³ GOODRICK-CLARKE, Nicholas. *Okultní kořeny nacismu*. Praha: Eminent, 2005, s. 66. ISBN 80-7281-278-6.

¹⁴⁴ GOODRICK-CLARKE, Nicholas. *Okultní kořeny nacismu*. Praha: Eminent, 2005, s. 51. ISBN 80-7281-278-6.

¹⁴⁵ GOODRICK-CLARKE, Nicholas. *Okultní kořeny nacismu*. Praha: Eminent, 2005, s. 17. ISBN 80-7281-278-6.

filosofie dějin, kde dokazují, že to Hegel vše správně viděl a že se stává teprve srozumitelným v souvislosti mnou dané. Vše zůstává bez cenná [!] abstraktní věda, kdyby nebylo činů. Radiesthésie se zakládá – jak Baudoin [!] – na vícero místech vykládá na funkcí [!] podvědomí (Tapas), ovšem dosud neví svou činnost odůvodnit. Až si přečtou moje vysvětlení, budou o tom vědět. Jest to část praxe a zkušenosti [!] používat svých podvědomých sil. Tedy to jsem spáchal, jest to namířeno proti určitým pánům, kteří tvrdí že čarujeme a že je to okultismus. Chtěl jsem to uveřejnit. Neudělám to proto, poněvadž jsem poznal, že jsem tím docílil východisko pro duševní revoluci bílé rasy. Na tento duševní moment vždy poukazyval Plenge a chtěl tím doplnit jednostranou [!] hospodářskou teorií [!] Büchera. Odpovídá to též postulátu Lamprechta, který žádal vždy universalitu dějepisu a odmítal zásadně specializaci. V Německu pátrám dosud marně po někom, který se Baudoinem vůbec zabýval a význam jeho pochopil – on sám ho nepochopil. Na základě tohoto poznání o soustavě lidské duše jest pak nutno zrevidovati naše názory náboženské, naše nazírání na přírodu, naše posuzování techniky, která jest vidět zničit přírodu celou včetně nás ne jenom válkou, nýbrž také našim protipřírodním jednáním v zemědělství a medicíně....“¹⁴⁶

Je škoda, že se mi toto dílo v pramenech nepodařilo najít, neboť jeho prostudování by přineslo řadu informací, z nichž by se jednotlivé spojitosti daly vyčíst. I bez toho je však možné leccos odhalit. Podívejme se nejprve na Frobenia¹⁴⁷ a jeho dílo *Paideuma* z roku 1921. *Paideuma* je Frobeniův termín, jímž chtěl popsat podobu (způsob vytváření významu), která byla typická pro určité ekonomické struktury. Pokusil se ve svém díle zrekonstruovat světónázor lovců, raných zemědělců, megalitických stavitelů či posvátných králů. Leopolda však z jeho díla nejvíce zajímala nauka o duši.

Podle Leopoldových slov se o tom zmiňuje i Ernest Daqué ve své knize *Urwelt*. Tato publikace byla zdrojem inspirace nejen pro Leopolda, ale i pro Paula de Lagarda, který tvrdil, že Němci, ač spějící do budoucnosti, by se měli vrátit do minulosti zbavené všeho vyjma primárního hlasu přírody. Pouze ti, kteří byli nejbližší přírodě, mohli skrz své duše pochopit vnitřní kosmické životní formy, které ustanovovaly věčnost. O Lagardovi se však Leopold nezmiňuje. Zřejmě to je dáno tím, že se snažil jít v teorii o duši svou vlastní cestou, ač se jeho filozofie rovněž odvíjela od souznění s přírodou. Z toho, co se nám o něm dochovalo, nevyplývá, že by věřil v existenci kosmických životních forem. Místo toho uznával vliv kosmických jevů na člověka.

¹⁴⁶ SOA Zámorsk, RA Thunů Choltice, k. 129, koncept dopisu z 12. 10. 1940 od Leopolda Thun-Hohensteina pro JUDr. Drachovského.

¹⁴⁷ Leo Frobenius Viktor (1873 – 1938) byl etnolog a archeolog.

Dále se zmiňuje o Carlovi Gustavovi Jungovi a jeho díle *Meschentypen* u nás překládaných jako „Psychologické typy“. Jung (1875 – 1961) byl významný švýcarský lékař a zakladatel analytické psychologie. Lidskou psychiku se snažil chápat na pozadí snů, mytologie, umění, náboženství či filozofie. Ve své praxi se mimo jiné věnoval léčbě schizofrenie. Leopoldovi byl zřejmě blízký kvůli blízkému vztahu k esoterice a také pochybnostem o náboženství. Jung se velmi zajímal o východní náboženství a kultury. Odtud zřejmě vycházel Leopoldův zájem o vývoj na východě – jógu. V józe existuje několik principů, které je nutné dodržovat, aby člověk ovládal své jednání. Jedním z nich je i „Tapas“, což znamená posilování vůle a sebekázeň. Leopold „Tapas“ chápal jako podvědomí a přirovnává ho k autosugesci. Podle něj člověk při radiestezii pracuje právě s podvědomím a nevidí na tom nic neprofesionálního.

Leopold se také zmínil o změně náboženských představ. Sice se mi nepodařilo dohledat, jaké byly jeho konkrétní představy, ale dopisoval si o tom s plk. Ducháčkem, který ho v tomto směru pravděpodobně inspiroval. Ducháček mu sdělil, že ve svých náboženských názorech dospěl ke křesťanské mystice, čímž se však dostal do rozporu s katolickým náboženstvím.¹⁴⁸

Přes počáteční rozporuplný vztah k nacismu i říšské vládě se Leopold nakonec zcela ztotožnil s protektorátním režimem i nacistickou ideologií. Podněty pro svou práci ale nečerpal z autorů, kteří by své myšlenky zaprodali nacismu. Leopold se čerpáním z jejich děl pokusil vytvořit práci o poznání lidské duše a o její zásadní roli v radiestezii, jak to sám chápal. Na tom pak postavil nejen obranu radiestezie (o níž neustále tvrdil, že nespadá pod okultismus), ale i způsob jak dosáhnout duševní revoluce bílé rasy. V tomto smyslu tedy přebíral myšlenky jiných autorů, skládal je a vytvářel novou teorii o duševní obrodě árijců. Své služby v oblasti radiestezie nabídl dokonce samotnému Hitlerovi. Roku 1940 mu v dopise napsal o své činnosti a vlastních úspěších v tomto oboru. Snažil se mu vysvětlit, že radiestezie může vykazovat výsledky i tam, kde málo citlivé vědecké metody selhávají. V závěru mu sdělil, že se radiestezie dá využít i pro militaristické účely.¹⁴⁹ Jak byla jeho nabídka na spolupráci vyřízena, se mi bohužel dohledat nepodařilo, ale svědčí to o tom, že nacismu skutečně propadl. Nebyl v tom však sám. V Německu byly s režimem loajální široké vrstvy

¹⁴⁸ SOA Zámorsk, RA Thunů Choltice, k. 129, dopis z 27. 1. 1939 od plk. Ducháčka pro Leopolda Thun-Hohensteina.

¹⁴⁹ SOA Zámorsk, RA Thunů Choltice, k. 130, koncept dopisu z 14. 2. 1940 od Leopolda Thun-Hohensteina pro Adolfa Hitlera.

obyvatelstva a nezpůsobil to pouze strach, ale i to, že lidé nezaujali správný racionální postoj.¹⁵⁰

¹⁵⁰ GOODRICK-CLARKE, Nicholas. *Okultní kořeny nacismu*. Praha: Eminent, 2005, s. 14. ISBN 80-7281-278-6.

Závěr

Jedním z cílů mé práce bylo představit osobnost hraběte Leopolda Thun-Hohensteina. Leopold byl příslušníkem šlechty, ale už od svého mládí proti aristokracii i jejím zvykům revoltoval a zastával liberální postoje. U šlechty nebylo obvyklé, aby její příslušníci sympatizovali s měšťanskými ideály. U Leopolda to bylo dáno jeho vztahem k otci, s nímž měl neustálé spory. Zřejmě díky chování svého otce měl k aristokracii negativní vztah. Svůj pocit nepřináležetosti do této společenské vrstvy dal najevo i svým mesaliančním sňatkem s dívkou měšťanského původu.

Održení od aristokracie se mu ale zcela úplně nepodařilo. Ač mu jeho otec hrozil vyděděním, velkostatek mu nakonec přece jen přenechal. Leopold se správě majetku věnoval, ale zastával i řadu čestných funkcí, které však nebyly nijak zvlášť významné, a lze z toho usuzovat, že se stále neoprostil od svého názoru na vyšší společnost. Některých aristokratických zvyků se i přes svůj postoj nevzdal, což svědčí o tom, že nebylo tak jednoduché opustit životní styl, na jehož základech byl vychováván. I když se o to velmi snažil, nikdy se zcela neoprostil od tohoto svébytného světa.

Díky správě velkostatku a potřebě návratu k životu v souladu s přírodou a k zemědělství se začal vzdalovat liberálním postojům a přikláněl se ke konzervatismu. Své názory vyjádřil i podporou konzervativní a značně pravicově zaměřené Katolicko-politické jednoty pro Čechy (později Československá strana lidová) a poté i Národní strany lidové, která se vyznačovala fašistickými postoji. Sympatizování s fašismem a částečně i obavy o budoucnost Leopolda po vzniku Protektorátu Čechy a Morava dovedly ke vstupu do NSDAP, přihlášení se k německé národnosti a získání říšského občanství. Totéž učinila i jeho druhá žena Irene, vychovatelka dětí a Leopoldova dcera z prvního manželství Eleonore. Leopold zemřel ještě před koncem války, takže byl následků svého jednání ušetřen. Jeho žena však musela i s dětmi utéct přes Rakousko do Itálie, přišla o veškerý majetek a složitě obstarávala živobytí pro sebe i děti.

Dalším cílem mé práce bylo odhalit důvody, jež Leopolda vedly k zájmu o esoterické vědy. Na Leopolda v tomto směru působilo více faktorů, jež se odvíjely od jeho vztahu k přírodě. Pro Leopolda bylo důležité, aby člověk žil v sounáležitosti s přírodou. Překážku viděl v průmyslu, který svou expanzí způsobil odchod lidí z venkova a z práce v zemědělství. Tito lidé se začali usídlit ve městech, která byla centry průmyslu, a docházelo zde k přelidňování. Zemědělství podle něj pak z důvodu odlivu pracovníků nebylo schopné tyto lidi uživit. Východisko pro tuto situaci začal hledat ve své práci v zemědělství. Chtěl zvýšit

úrodnost půdy tím, že jí dodával živiny na přírodní bázi. Aby zjistil, které živiny půdě schází, využíval metody radiestezie.

Jeho zájem o léčitelství rovněž vycházel z potřeby žít v souladu s přírodou. K lékařům neměl příliš dobrý vztah, ale respektoval je. Leopold se snažil léčit bez nepřirozených zásahů do lidského organismu, jimiž pro něj byly například operace. K léčbě používal přírodních medikamentů – homeopatika, bylinky, ale i magnetizaci. Leopold věřil, že jeden organismus dokáže na druhý působit hojivými účinky. K tomu, aby věděl, jak má člověka či zvíře léčit, mu opět sloužila radiestezie. S její pomocí dokázal určit diagnózu.

Leopoldova zainteresovanost v kosmologii a biokosmologii taktéž úzce souvisela s jeho „naturfilozofií“. Celá příroda včetně člověka podle něj byla ovlivňována vesmírnými jevy i úkazy, jež se na Zemi odehrávaly. Podle těchto jevů koordinoval léčbu pacientů i práci v zemědělství.

Ve své práci jsem se také zaměřila na odkrytí souvislosti zájmu hraběte Leopolda o esoterické vědy a příklonem k nacismu. Při porovnání ideologické základny hnutí v Německu a Rakousku s myšlenkami a představami Leopolda zjistíme, že si byly v mnohém blízké, ale neměly vliv na Leopoldův příklon k nacismu. Ten byl dán politickým vývojem ve 30. letech 20. století. Leopold s obavami sledoval dění na evropském poli a události v Itálii, Německu a Rakousku ho nijak netěšily. Před vznikem Protektorátu Čechy a Morava doufal, že se čeští Němci s Čechy přeci jen usmíří. Po vzniku Protektorátu považoval za nejlepší vstoupit do NSDAP, přihlásit se k německé národnosti a získat říšské občanství, což by jeho i rodinu ochránilo před vězněním a zabavením majetku. Mohl díky tomu pokračovat i ve své práci.

Vstup do NSDAP mu však nečinil větší potíže, protože již před Protektorátem měl blízko k pravici a zastával názor, že je lepší fašistický režim, než vláda levice a jím tolik obávaného a nenáviděného marxismu. Za Protektorátu se spřátelil s vedoucími členy NSDAP v Pardubicích, které zval na zámek do Choltic. Jeho žena Irene zase působila v organizaci NS – Frauenschaft spadající pod NSDAP, v níž dokonce zastávala vedoucí funkci. Leopold brzy zcela propadl ideologii nacismu a v jednom ze svých literárních děl prý odhalil způsob, jak dosáhnout duševní revoluce bílé rasy. V jeho případě tedy nešlo o to, že by se inspiroval esoterickým hnutím, z něhož nacionální socialismus vzešel, čímž by měl k nacismu blízko. Bylo to tak, že svoji filozofii, kterou v oblasti esoteriky zastával, této ideologii přizpůsobil. Své služby nabídl i samotnému Hitlerovi a chtěl mu být svou prací v oboru radiestezie nápomocen ve vojenství. Jeho jednání tedy svědčí o propadnutí nacistické ideologii a transformaci jeho myšlenek v oblasti esoteriky, a nejen v ní, pod vlivem nacismu.

Pramenná základna k osobnosti hraběte Leopolda Thun-Hohensteina je velice bohatá a v budoucnu by ji bylo možné využít k dalšímu bádání, a to především v oblasti okultismu. Zachovalo se velké množství korespondence, v níž se o své činnosti zmiňuje. Rovněž je k dispozici řada výpisků z čtené literatury a zmínek o tom, čím se v četbě inspiroval. Tyto poznatky by šlo porovnat s jeho vlastní publikační tvorbou a zjistit tak, co ho v jeho činnosti a smýšlení ovlivňovalo a co byl v oblasti okultismu jeho přínos. Leopold byl ve styku s mnoha významnými osobnostmi, jež se touto problematikou zaobíraly a u některých měl prý úspěch (např. u Lakhovského). Je možné, že by sám mohl být zařazen po bok význačných esoteriků. Na druhou stranu mohl oplývat přílišnou sebedůvěrou ve své schopnosti a jeho literární tvorba mohla být kompilací, leč zdařilou. Podrobnější výzkum by proto pomohl k určení významu Leopoldovy osobnosti v rámci zemědělské a lékařské radiestezie.

Conclusion

One of the aims of my work was to introduce the personality of Leopold Thun-Hohenstein. Leopold was a member of aristocracy, but he had been revolting against this social class and its habits since his childhood and he also had liberal opinions. Usually members of aristocracy didn't sympathize with ideals of bourgeoisie. In case of Leopold it was caused by his relationship to his father because they had permanent disagreements. Due to behaviour of his father Leopold had obviously negative relationship to nobility. He expressed his feeling of separation from this social class by his mésalliance with the girl of middle class origin.

But he didn't manage to separate from the aristocracy completely. Even though his father was threatening him with disinheritance, he eventually left him his possessions. Leopold attended to his duties and he also served in a few honorary functions, which weren't greatly important, and even from that we can say that he didn't give up his opinion on aristocracy. In spite of his attitude he didn't abandon some of the aristocratic habits. This gives us evidence of the fact that it is not easy to leave a lifestyle on which basics one has been raised. Even though he tried a lot, he never got rid of this distinctive world absolutely.

Due to direction of his estate and compulsion of return to life in harmony with nature and to agriculture Leopold started to grow apart from liberalism and tended to conservatism. He expressed his opinions by supporting conservative and considerably right-wing oriented Catholic-politic Unity for Bohemia (later Czechoslovakian people's party) and then by supporting National people's party which was distinguished by fascistic attitudes. Sympathizing with fascism, and partly also an anxiety about future, led Leopold after the establishment of Protectorate Bohemia and Moravia to enter NSDAP, register as a German and gain Reich's citizenship. His second wife Irene, a governess and his daughter from first marriage Eleonore did the same thing. Leopold had died before the end of war so he was spared of consequences of his behaviour. However his wife had run away with her children across Austria to Italy. She lost entire possession and she obtained living for her family in a difficult way.

Another aim of my work was to reveal reasons that led Leopold to his fascination in esoteric sciences. Leopold was affected by many factors. These factors were based on his relationship to nature. It was important to Leopold to live in harmony with nature. He saw the industry as an obstacle for this harmony. Industry and its expansion caused a departure of many people from villages and a reduction of agricultural labour. These people started to

settle the cities which were the cores of industry and they became to be overpopulated. According to Leopold agriculture wasn't able to feed these people due to the departure of workers. He tried to find a solution of this problem in his work in agriculture. He wanted to improve fertility of the soil by supplying it on a natural basis. To find out, which nutrients the soil was missing, he used methods of radiestésie.

His interest in healing also came out from the need to live in harmony with nature. He didn't have a great relationship with medics, but he respected them. Leopold tried to heal people without the unnatural interventions into the human organism. He considered operations for example as unnatural interventions. He used natural medicaments like homeopathic products, herbs, but also magnetization. Leopold believed that one living organism could inflict other living organism with remedial effects. Once again he used radiestésie to find out how to treat a man or an animal. He was able to determine a diagnosis through radiestésie.

Leopold's interest in cosmology and bio cosmology was also closely connected with his „natural philosophy“. Entire nature including humans was, according to him, influenced by space phenomena. He coordinated treatment of his patients and his work in agriculture with regards to these phenomena.

In my work I also focused on uncovering the links between count Leopold's interest in esoteric sciences and his shift towards Nazism. If we compare ideological base of the movement in Germany and in Austria with ideas and thoughts of Leopold, we discover that both were very close in some aspects but it didn't have an influence on Leopold's shift towards Nazism. It was given by the political affairs in the thirties of the twentieth century. Leopold was very concerned about development in Europe and also events that happened in Italy, Germany and Austria didn't please him at all. Before the establishment of Protectorate Bohemia and Moravia he hoped that German natives from Bohemia could reconcile with native Bohemians. After formation of Protectorate Bohemia and Moravia he came to a conclusion that the best for him would be to cooperate with Nazis which would have protected him and his family as well before imprisonment and possessions confiscation. Thanks to that he could continue with his work.

Entering NSDAP didn't make him any difficulties though. He was even before the Protectorate closer to the right wing and declared that fascism is better than the reign of the left wing and Marxism which he hated and feared the most. During the Protectorate he made friends with some leading members of NSDAP in Pardubice who he was often inviting to his castle in Choltice. His wife Irene was leader in organization called NS – Frauenschaft which

belonged under NSDAP. Leopold soon fell for the ideology of Nazism and in one of his work he allegedly revealed a way to reach a spiritual revolution of white race. In his case it means that he was not inspired by esoteric movement from which Nazism lately rose. He applied his philosophy that he used to hold in esoteric sciences and adapted it to Nazism. He offered his service to Hitler and he wanted to be helpful with his work in radiestezie in a field of military. His behaviour gives us evidence of falling for Nazi ideology and of transformation his mentality not only in a field of esotericism under the influence of Nazism.

Bibliografie

Prameny:

1. SOA Zámorsk, RA Thunů Choltice, k. 92, 95, 98, 101, 112, 113, 114, 115, 127, 129, 130, 131, 132, 133.

Literatura:

1. BEZECNÝ, Zdeněk. *Dáma z rajského ostrova: Sidonie Nádherná a její svět*. Praha: Mladá Fronta, 2000. ISBN 80-204-0852-5.
2. BEZECNÝ, Zdeněk. *Příliš uzavřená společnost: orličtí Schwarzenbergové a šlechtická společnost v Čechách v druhé polovině 19. a na počátku 20. století*. České Budějovice: Historický ústav Jihočeské univerzity, 2005. ISBN 80-7040-698-4.
3. DOČEKAL, Boris. *Příběhy českých šlechticů*. Jihlava: Listen, 2006. ISBN 80-86526-19-4.
4. ČECHUROVÁ, Jana. *Česká politická pravice*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1999. ISBN 80-7106-264-2.
5. EFMERTOVÁ, Marcela. *České země v letech 1848 - 1918*. Praha: Libri, 1998. ISBN 80-85983-47-8.
6. GAŽI, Martin (ed.). *Schwarzenbergové v české a středoevropské kulturní historii*. České Budějovice: Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Českých Budějovicích, 2008. ISBN 978-80-85033-10-6.
7. GOODRICK-CLARKE, Nicholas. *Okultní kořeny nacismu*. Praha: Eminent, 2005. ISBN 80-7281-278-6.
8. HALADA, Jan. *Lexikon české šlechty*. Praha: Akropolis, 1992. ISBN 80-901020-3-4.
9. HOWE, Ellic. *Astrologická válka: využití astrologie v psychologickém boji za druhé světové války*. Praha: Půdorys, 2003. ISBN 80-86018-21-0.
10. JELÍNKOVÁ, Dita. *Šlechta v českých zemích v letech 1918 - 1939 na příkladu osobnosti Alfonse Clary-Aldringena: Příspěvek k poznání života německojazyčné šlechty v Československu*. Pardubice, 2008. Diplomová práce na Filozofické fakultě Univerzity Pardubice.
11. KRPÁLKOVÁ, Zdeňka. *Kapitoly z uměleckého mecenátu Michala Osvalda, Maxmiliána a Romedia Konstantina Thun-Hohenstein v druhé polovině 17. století*. Olomouc, 2010. Diplomová práce na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci.

12. LENDEROVÁ, Milena. *Tragický bál: život a smrt Pavlíny ze Schwarzenbergu*. Praha: Paseka, 2004. ISBN 80-7185-657-6.
13. MALÍŘ, Jiří et al. *Politické strany: vývoj politických stran a hnutí v českých zemích a Československu 1861-2004*, I. díl. Brno: Doplněk, 2005. ISBN 80-7239-178-X.
14. MAŠEK, Petr. *Modrá krev: minulost a přítomnost šlechtických rodů v českých zemích*. Praha: Mladá Fronta, 1992. ISBN 80-204-0760-X.
15. MOSSE, George Lachman. The Mystical Origins of National Socialism. In *Journal of the History of Ideas*, r. 22, č. 1, s. 81-96. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 1961.
16. MUCHEMBLED, Robert. *Dějiny d'ábla*. Praha: Argo, 2008. ISBN 978-80-7203-958-6.
17. REJDÁK, Zdeněk. *Průvodce po psychotronice*. Praha: Gemma, 1991. ISBN 80-85206-04-8.
18. REJDÁK, Zdeněk. *Perspektivy telepatie*. Praha: Eminent, 2000. ISBN 80-85876-08-6.
19. REJDÁK, Zdeněk. *Telepatie a jasnovidnost*. Praha: Svoboda, 1970.
20. ŠKACH, Vladimír. *Numerologie v praxi*. Brno: Schneider, 1999. ISBN 80-85796-74-0.
21. SKŘIVÁNEK, Milan. *Inventář: Rodinný archiv Thunů Choltice*. Zámorsk: Státní oblastní archiv Zámorsk, 1970.
22. ŠVAŘÍČKOVÁ- SLABÁKOVÁ, Radmila. *Rodinné strategie šlechty*. Praha: Argo, 2007. ISBN 978-80-7203-859-6.
23. WOLFFRAM, Heather. Supernormal Biology: Vitalism, Parapsychology and the German Crisis of Modernity, c. 1890 - 1933. In *The European Legacy*, r. 8, č. 2, s. 149-163. Brisbane, 2003. ISSN 1470-1316.
24. ŽUPANIČ, Jan. *Encyklopedie knížecích rodů zemí Koruny české*. Praha: Aleš Skřivan ml., 2001. ISBN 80-86493-00-8.

Tištěné prameny:

1. STEINER, Rudolf. *Okultní vývoj člověka*. Olomouc: Michael, 1999. ISBN 80-901772-9-8.
2. STEINER, Rudolf. *Základy esoteriky*. Břeclav: Sophia, 1998. ISBN 80-968045-0-2.

Internetové zdroje:

1. URL:<<http://genealogy.euweb.cz/thun/thun1.html>>. [cit. 2011-03-07]
2. URL:<<http://genealogy.euweb.cz/thun/thun4.html>>. [cit. 2011-03-07]
3. URL:<<http://genealogy.euweb.cz/thun/thun8.html>>. [cit. 2011-03-07]

4. URL:<<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1142743803-reporteri-ct/209452801240017/titulky/>>. [cit. 2011-03-07]
5. URL: <http://zpravy.idnes.cz/domaci.asp?r=domaci&c=A050331_133536_domaci_ton&t=A050331_133536_domaci_ton&r2=domaci>. [cit. 2011-03-07]
6. URL: <<http://www.preloucdnes.cz/zpravodaj/index.php?clanek=302>>. [cit. 2011-03-07]
7. URL: <<http://www.sepdelen.de/de/aktuelles/presse.php?id=15>>. [cit. 2011-02-27]

Zdroje - Příloha

Zdroje fotografií:

1. SOA Zámorsk, RA Thunů Choltice, k. 178, 179, 180, 181.

Zdroje k rodokmenu:

1. URL:<<http://genealogy.euweb.cz/thun/thun1.html>>. [cit. 2011-03-07]
2. URL:<<http://genealogy.euweb.cz/thun/thun4.html>>. [cit. 2011-03-07]
3. URL:<<http://genealogy.euweb.cz/thun/thun8.html>>. [cit. 2011-03-07]

Přílohy

Obr. č. 1: Zámek v Cholticích, b. d.

Obr. č. 2: Leopoldova matka Maria
Karolina, b. d.

Obr. č. 3: Leopold se svým otcem Janem Nepomukem
Rudolfem a sestrami Karolinou Marií a Ernestine Marií
Luisou, b. d.

Obr. č. 4: Leopold s otcem, b. d.

Obr. č. 5: Leopold, 1908.

Obr. č. 6: Leopold s Piou, b. d.

Obr. č. 7: Eleonore, dcera
Leopolda a Pii, 1922.

Obr. č. 8: Leopold s Irene, 1938, Benátky.

Obr. č. 9: Eleonore, 11. 2. 1939, Praha.

Obr. č. 9: Berchthold, syn Leopolda a Irene,
29. 7. 1940, Choltice.

Rodokmen Thun - Hohensteinü

